

İCRA VE İFLÂS KANUNU İLE ALMAN ACİZ KANUNU BAKIMINDAN İFLÂS KURALLARININ AMACININ DEĞERLENDİRİLMESİ

M. Kâmil YILDIRIM*

Yakup ORUÇ**

ÖZ

İflâs kurallarının amacı, borçlunun ekonomik durumunun düzeltilmesi imkânının olması, borçlunun içine düştüğü ekonomik sıkıntıların zamanında fark edilip buna karşı lüzumlu tedbirlerin vakitlice alınması ya da alacaklıların borçlunun malvarlığı ile bu alacaklarına kavuşmasının halen mümkün olması halinde iflâsın meydana gelmesinin önüne geçilmesidir. Bu hallerin aksinin gerçekleşmesi ve iflâsın meydana gelmesi halinde ise borçlunun ve alacaklıların menfaatleri arasındaki denge muhafaza edilerek, müflisin haczedilebilir

* Prof. Dr., Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Usûl ve İcra İflâs Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, E-Mail: kamilyildirim@marmara.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-1427-5529.

** Ar. Gör., Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medenî Usûl ve İcra İflâs Hukuku Anabilim Dalı, E-Mail: yakup.oruc@marmara.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-1314-1684.

Makalenin Gönderim Tarihi : 08.04.2019.

Makalenin Kabul Tarihi : 06.05.2019.

Bu çalışma, Arş. Gör. Yakup ORUÇ'un, Prof. Dr. M. Kâmil YILDIRIM danışmanlığında tamamlamış olduğu doktora tezinden üretilmiştir.

mallarının belirli bir tasfiye çerçevesinde satılması ve iflâs alacaklılarının mümkün mertebe en fazla ve eşit şekilde tatmin edilmesine imkân verilmesidir. Çalışmamızda iflâs kurallarının amacı klasik (geleneksel) anlayış ve yenilikçi anlayış şeklinde bir sınıflandırmaya tabi tutulup ilgili yaklaşımların İcra ve İflâs Kanunu ve Alman Aciz Kanunu bakımından değerlendirilmesine çalışılacaktır. Bu bağlamda Türk hukuku bakımından mehzaz niteliğinde olan İsviçre hukukunun ilgili hükümleri de kısmen değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: İflâs, İflâsın amacı, Geleneksel anlayış, Yenilikçi anlayış, Aciz, Devrederek iyileştirme, Aciz planı, İflâs tasfiyesi, Yapılandırma.

EVALUATION OF THE AIM OF BANKRUPTCY RULES IN VIEW OF ENFORCEMENT AND BANKRUPTCY CODE AND GERMAN INSOLVENCY CODE

ABSTRACT

The primary aim of the bankruptcy rules is to prevent the occurrence of the bankruptcy of the debtor if there is an option to ensure the economic recovery of the debtor, the economic distress of the debtor to be noticed in time and the necessary measures are taken in a timely manner or if it is still possible to pay the debts without following the bankruptcy procedure. In case of the occurrence of the contrary and bankruptcy, the balance between the interests of the debtor and the creditors shall be maintained, the assets of the bankrupt shall be sold within a certain liquidation and the creditors shall be satisfied as much as possible and equally. In this study, the aim of bankruptcy rules will be classified as classical (traditional) and innovative doctrine, and the related approaches will be evaluated in terms of Enforcement and Bankruptcy Code and German Insolvency Code. As approaching Turkish law, Swiss law which is the referring law will be partially considered.

Keywords: Bankruptcy, The Aim of Bankruptcy, Classical (Traditional) Doctrine, Innovative Doctrine, Insolvency, Economic Recovery via Making Over, Insolvency Plan, Bankruptcy Liquidation, Debt Restructuring.

I. GİRİŞ

İflâs müessesesini ve bu müessesenin önemli bir parçasını teşkil eden ve alacaklıların alacaklarına kavuşması merhalelerini tazammun

eden iflâs tasfiyesini anlayabilmek için bunun amacı üzerinde durmak gerekir.

İflâs hukuku kurallarının uygulanması ve yorumlanmasında iflâs kurallarının amacı daima göz önünde bulundurulmalıdır. İflâs tasfiyesinin merkezi organ olan¹ ve temel görevi tasfiyeyi yürütmek olan iflâs idaresi de ancak iflâs kurallarının amacına uygun hareket etmesi noktasında kendisine düşen görevi bihakkın yerine getirmiş olacaktır. İflâs idaresinin görev ve yetkilerine ilişkin hükümler esasında bu amacın gerçekleştirilmesi gayesine yöneliktir. Bununla birlikte iflâs idaresinin hukukî niteliğinin² belirlenmesinde de iflâs kurallarının amacı yardımcı bir niteliği haizdir³.

¹ Bork, Reinhard, Einführung in das Insolvenzrecht, 7. Auflage, Mohr Siebeck, 2014, s. 28, Kn. 60; Mohrbutter, Harro / Ringstmeier, Andreas, Handbuch Insolvenzverwaltung, 9. Auflage, Carl Heymanns Verlag, Köln 2015, s. 218; Hänzi, Brigit, Die Konkursverwaltung nach schweizerischem Recht Beitrag zur Bestimmung ihrer Rechtsstellung und kurze Darstellung ihres Aufgabenbereiches, Schulthess Polygraphischer Verlag Ag, Zürich 1979, s. 15; Höfliger, Martin, Die ausseramtliche Konkursverwaltung nach SchKG, Diss., Freiburg 1987, s. 10.

² İflâs idaresinin hukukî niteliğine ilişkin muhtelif görüşler ileri sürülmüştür. Bunlar; iflâs idaresinin, alacaklıları (alacaklılar birliğini) temsil ettiğini savunan görüş, müflisi temsil ettiğini savunan görüş, bazen alacaklıları bazen de müflisi temsil ettiğini savunan görüş, iflâs masasının kanunî temsilcisi (organi) olduğunu ileri süren görüş, tarafsız (nötr) davrandığını savunan görüş ve resmi organ olduğunu (resmi organ teorisi) ileri süren görüş şeklinde tasnif edilebilir. İflâs idaresinin hukuki niteliğine ilişkin tartışmalarla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. MünchKomm-InsO / Ott / Vuia, § 80, Kn. 20 vd.; Windel, in Jaeger, InsO, 1. Auflage 2007, § 80, Kn. 11 vd.; Braun-InsO/Kroth, § 80, Kn. 18 vd.; Baur, Fritz/ Stürner, Rolf, Zwangsvollstreckungs-, Konkurs und Vergleichsrecht, Bd. II Insolvenzrecht, 12. Auflage, C.F. Müller Verlag Heidelberg, 1990, s. 140 vd.; Kübler / Prütting / Bork, InsO / Lüke, § 80, Kn. 32 vd.; Schoch, Hans, Die juristische Natur der Pfändung und der Vermögensbeschlagnahme im Konkurs, Diss., Zürich, 1940, s. 79 vd.; Hänzi, s. 31 vd.; Yılmaz, Ejder, İflâs İdaresi, Ankara 1976, s. 27 vd.; Deren-Yıldırım, Nevhis, Türk, İsviçre ve Alman Medenî Usûl Hukukunda Kesin Hükmün Sübjektif Sınırları, İstanbul 1996, s. 106 vd.

³ Zira birazdan detaylı olarak değinileceği üzere, iflâs kurallarının klasik (geleneksel) amacı, borçlunun ve alacaklının menfaatleri arasındaki

İflâs hukuku, ekonomik hayatın bir parçasını teşkil eder. Ekonomik hayatın düzen içinde işlemesi, ülkelerin istikrarı ve toplumların refah içerisinde yaşaması için oldukça önemlidir. Nitekim ekonomik bağımsızlığın olmadığı ve gelir düzeyinin düşük olduğu ülkelerde insanlar maddî ve manevî olarak kişiliklerini geliştiremeyecek ve bunun sonucunda adaletsiz düzen tasavvuruyla sosyal barış sağlanamayacaktır. Sosyal barış ve toplumsal düzenin⁴ olmadığı yerde ise fikirlerin gelişim göstermesi ve neticesinde sağlıklı bir toplumun teşekkül etmesi oldukça güçtür. Buna binaen ekonomik düzenin sağlam bir şekilde işleyişi ve istikrar her devlet için önem arz eder. İflâs, vücuda getirdiği ağır neticeleri ile toplumun sosyal yapısına ve özellikle ekonomik düzenine olumsuz yönde tesir eden ve çoğu durumda genel inanç ve güveni zedeleyen sosyal bir hastalık olup; iflâsın hukukî sonuçları nazara alındığında, bu kurumun iyi veya kötü şekilde işletilmesi neticesinde ortaya çıkacak olan fayda veya zarar sadece alacaklıların ve borçlunun menfaatlerini değil aynı zamanda genel menfaatleri (kamu menfaatlerini) de ilgilendirecektir⁵. Devlet, genel menfaatleri temin etmek bakımından hukukî barışı gerçekleştirmekle yükümlüdür. Hukukî barış da her bireyin, (kendi) taleplerinin yerine getirilmesine ve ayrıca ekonomik olarak çöküş yaşayan borçlunun hukukî ilişkilerinin düzenli bir şekilde tasfiye edilmesinin gerçekleştirilmesine kanuni olarak düzenlenen bir usûl içinde inanabilmesiyle mümkün olacaktır⁶.

Kanun koyucu bunun önemine binaen özellikle ekonomik yaşam için önemli olan hususlarda hükümler koyarken dikkatli davranmaktadır. Devlet, tasfiyenin şekil ve yöntemini belirleyen iflâs kurallarını

dengeyi muhafaza edilerek, müflisin haczedilebilir mallarının belli bir tasfiye çerçevesinde satılması ve iflâs alacaklılarının mümkün mertebe en fazla ve eşit bir şekilde tatmin edilmesine imkân vermesi cihetiyle, iflâs idaresinin ne tek başına müflisin ne de tek başına alacaklıların temsilcisi olduğu görüşünü haklı çıkarır.

⁴ Toplumsal düzen İcra ve İflâs Hukuku'nun da felsefesini ve amaçlarını belirler (Umar, Bilge, İcra ve İflâs Hukukunun Tarihi Gelişimi ve Genel Teorisi, İzmir 1973, s. 36).

⁵ Erman, Eyüp Sabri, İflâs İdaresi, Nitelikleri, Seçim ve Çalışma Tarzı, Adalet Dergisi, C. 65, 1974, s. 864.

⁶ Reischl, Klaus, Insolvenzrecht, 3. neu bearbeitete Auflage, C. F. Müller, Heidelberg, München, Landsberg, Frechen, Hamburg, 2014, s. 1, Kn. 5.

oluştururken de ekonomik düzeni göz ardı etmez zira bu kurallarla ekonomik yapı da bir cihette Devlet tarafından şekillendirilmiş olacaktır. İflâs ile ilgili getirilen düzenlemeler bu yönüyle ticari hayatın ve dolayısıyla ekonomik yaşamın muntazaman işlemesi ile doğrudan ilgili düzenlemelerdir. Bu açıklamalar ışığında iflâs kurallarının amacı genel hatlarıyla şu şekilde izah edilebilir:

İflâsın kurallarının amacı; borçlunun ekonomik durumunun düzeltilmesi imkânının olması, borçlunun içinde bulunduğu ekonomik sıkıntılarının zamanında fark edilip buna karşı lüzumlu tedbirlerin vakitlice alınması ya da alacaklıların borçlunun malvarlığı ile bu alacaklarına kavuşmasının halen mümkün olması halinde⁷, iflâsın meydana gelmesinin önüne geçilmesi diğer bir ifade ile iflâsın önlenmesidir⁸. Bu hallerin aksinin gerçekleşmesi ve iflâsın meydana gelmesi halinde ise, borçlunun ve alacaklının menfaatleri arasındaki dengenin muhafaza edilerek, müflisin haczedilebilir mallarının belli bir tasfiye çerçevesinde satılması ve iflâs alacaklılarının mümkün mertebe en fazla ve eşit bir şekilde tatmin edilmesine imkân verilmesidir⁹.

İlgili amaçlar dikkate alındığında iflâs kurallarının, alacaklıların mümkün mertebe en fazla ve eşit şekilde tatmini ile alacaklıların menfaatlerine hizmet etmesi söz konusu iken, bu kurallar içerisinde yer alan bazı araçlarla iflâsın meydana gelmesinin önüne geçilmesi dolayısıyla borçlunun/müflisin menfaatlerine hizmet etmesi (diğer bir ifade ile borçlunun mevcudiyetinin korunması) söz konusu olacaktır¹⁰.

⁷ Başözen, Ahmet, İflâsın Ekonomik Analizi, Legal Medenî Usûl ve İcra İflâs Hukuku Dergisi, C. 2, S. 4, Y. 2006, s. 935.

⁸ Yıldırım, M. Kâmil / Deren-Yıldırım, Nevhis, İcra ve İflâs Hukuku, 7. Baskı, İstanbul 2016, s. 345.

⁹ Berkin, Necmeddin M., İflâs Hukuku, İstanbul 1972, s. 16; Postacıoğlu, İlhan E., İflâs Hukuku İlkeleri, C: I. İflâs, İstanbul 1978, s. 5; Deren-Yıldırım, Nevhis, İflâsın Hukukî Mahiyeti, İHFM, C. 54, S: 1-4, 1994, s. 331; Yıldırım / Deren-Yıldırım, s. 345; Deliduman, Seyithan, İflâs Tasfiyesinde Alacaklılar Toplanması, Ankara 2002, s. 19; Başözen, Ahmet, Müflisin Tasarruf Yetkisi, Ankara 2005, s. 7; Başözen, Ekonomik Analiz, s. 934.

¹⁰ Özkaya-Ferendeci, Hamide Özden, İflâs Hukukunda Takas, 2013, s. 30 vd.

Bu açıklamalar ışığında iflâs kurallarının klasik (geleneksel) anlayış ve yenilikçi anlayış olarak kategorize edilebilecek iki farklı amacından bahsetmek mümkündür.

II. İFLÂS KURALLARININ AMACININ KLASİK (GELENEKSEL) ANLAYIŞ ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

İflâs hükümlerinin klasik (geleneksel) amacı, müflisin haczedilebilir mallarının satılarak, bu satıştan elde edilen para ile belirli bir plan çerçevesinde ve kuralların icap ettirdiği şekilde iflâs alacaklılarının mümkün mertebe en fazla ve eşit şekilde tatmin edilmesidir¹¹. İsviçre hukukunda da iflâsın amacının, müflise (Gemeinschuldner) ait satılabilir bütün malvarlığı değerlerinden müflisin alacaklılarının tatmin edilmesi olduğu doktrinde ifade edilmektedir¹². Külli bir icra yolu olan iflâs, iflâs açıldığı zaman mevcut olan tüm alacaklıların aynı zamanda ve maddî ve takip hukukuna ilişkin istisnalar saklı kalmak kaydıyla eşit (aynı) oranda tatmin edilmelerini gerektirir¹³.

İflâs kurallarının klasik amacı ekonomik yaşamın mevcudiyeti bakımından önemli olup alacaklıların eşit ve âdil bir şekilde tatmin edilmesi, ekonomik yaşamın düzgün bir şekilde işleyişinde büyük bir işlev görür. İflâs hukuku özellikle ekonomik hayata tesir etmesi cihetiyle cüzi takip hukukundan farklılıklar arz eder.

Bu açıklamalar ışığında iflâs kurallarının klasik (geleneksel) amacı Türk ve Alman hukuklarında benzer niteliği haiz olup aşağıdaki başlıklar altında değerlendirmeye tabi tutulabilir.

A. Klasik (Geleneksel) Anlayışın Türk Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi

Türk-İsviçre hukuk sistemi bakımından iki farklı takip sistemi mevcut olup bunlar; cüzi (ferdi) icra (Spezialexécution) ve külli icra

¹¹ Başözen, Ekonomik Analiz, s. 934; Krş. dn. 9.

¹² KUKO SchKG-Jolanta Kren Kostkiewicz / IN, Art. 197, Kn.3.

¹³ KUKO SchKG-Kurt Stöckli/ Philipp Possa/ IN, Art. 206, Kn.1; Aynı şekilde bkz. BBI 2010 s. 6474-6475.

(Generalexekution) şeklinde kategorize edilebilir¹⁴. İflas içerisinde borçlunun sadece münferit malvarlığı değerleri tasfiyeye esas teşkil etmez; aksine iflâs, borçlunun değerlendirilebilir (satılabilir) bütün malvarlığını kapsar¹⁵. İflâs bu açıdan nihayetinde borçlu malvarlığının (bütün aktif ve pasifiyle birlikte) bütünüyle tasfiyesi anlamına gelir¹⁶. İflas açıldığı anda borçluya ait olup da borçlunun sınırsız olarak haczedilebilir bütün malvarlığı, bütün alacaklıların ortak şekilde tatminine hizmet eden bir masa teşkil eder¹⁷. Bu açıdan iflâs bir külli icra yoludur. İflas açıldığı anda, bütün alacaklılar birleşirler ve bu kolektif tasfiye usulüne iştirak ederler¹⁸.

İflas borçlunun tüm malvarlığına karşı, alacaklı taleplerinin icrasını gerçekleştirir. Alacaklıların tatmin edilmesi bununla ilkesel olarak eşit davranma ilkesine (pars conditio creditorum) göre gerçekleşir; sadece belirli alacak kategorileri lehine bazı imtiyazlar tanınmıştır¹⁹.

İflas alacaklısı borçlunun malvarlığı üzerinde herhangi bir hakka sahip değildir. İlgili alacaklı, sadece devlete ait cebri icra prosedürünün istimal edilmesine ilişkin bir talep hakkına sahip olup bu talep hakkı, tamamen veya (en azından) kısmen bir iflâs payı şeklinde borçlunun malvarlığı değerlerinden tatmin edilmesine dayanır (Versilberungsprinzip)²⁰.

İcra ve İflâs Kanunu nazara alındığında haciz yolu ile takipte alacaklılar arasında iflâs tasfiyesinde olduğu gibi bir eşitliğin söz konusu olmadığı görülecektir. Haciz yolu ile takip, takibin muhatabı bakımından, iflâs yolu ile takipte olduğu gibi sadece tacir sıfatına sahip borçlulara karşı girişilebilen bir yol değildir. Tacir sıfatına sahip olmayan borçlular

¹⁴ Spühler, Karl / Dolge, Annette, *Schuldbetreibungs- und Konkursrecht II*, 5. Überarbeitete und ergänzte Auflage, Schulthess 2011, § 1, Kn.1.

¹⁵ Spühler / Dolge, § 22, Kn. 32.

¹⁶ Amonn, Kurt / Walther, Fridolin, *Grundriss des Schuldbetreibungs- und Konkursrechts*, achte, vollständig überarbeitete Auflage unter Zugrundelegung der Schweizerischen Zivilprozessordnung, Stämpfli Verlag AG Bern. 2008, § 35, Kn. 2.

¹⁷ Spühler / Dolge, § 22, Kn. 32.

¹⁸ Amonn / Walder, § 35, Kn. 1.

¹⁹ Amonn / Walder, § 35, Kn. 3.

²⁰ Spühler / Dolge, § 1, Kn. 3.

da haciz yolu ile takibin muhatabı olabileceklerdir. Haciz, haczi koyduran alacaklıya, bir rüçhan hakkı bahşetmez. Yani haciz koyduran alacaklının alacağını diğer alacaklardan önce alacağı hususunda bir ilke mevcut değildir²¹.

Haciz koyduran ilk alacaklının haczin konusunu teşkil eden malvarlığı üzerinde rehin hakkı²² veya bu hakka benzer bir hakkı²³ da söz konusu değildir. Nitekim cüzi icrada borçlu karşısında birden fazla alacaklı olması halinde, bunların alacaklarının adaletle ve uygun şekilde teminleri için²⁴ İİK.'nin 100. ve 101. maddelerinde hacze iştirake ilişkin hükümler tanzim edilmiş ve ilgili maddelerde ilk haciz koyduran alacaklıdan sonra gelen diğer alacaklıların da bu hacze belirli şartlar dairesinde aynı derecede iştirak edebilecekleri hususuna yer verilmiştir. Kanunumuzda hacze iştirake ilişkin bu şartların getiriliş sebebi ise, haciz koyduran alacaklının haklarına daha sonra muvazaalı borç ikrarları yoluyla halel getirilmesinin önüne geçmek ve bu hakların temin edilmesinin imkânsız hale gelmesi tehlikesini bertaraf etmektir²⁵.

Bu doğrultuda İİK.'nin hacze takipli (imtiyazsız/âdi) iştirake ilişkin 100. maddesinde, bir alacaklının önce koydurduğu hacze sonraki alacaklının iştirak edebilmesi için, iştirak edecek alacaklının elinde alacağının önceki alacaklının takibinden önce doğmuş olduğuna ilişkin

²¹ Yalnızca İİK. md. 83/2'de ifade edildiği üzere, "kısmen haczi caiz olan şeyler" içerisinde yer alan maaş veya ücret hacizlerinde, birden fazla haczin söz konusu olması halinde bunların sıraya konması ve sırada önde olan haczin kesintisi bitmedikçe sonraki haciz için kesintiye geçilememesi durumu söz konusudur.

²² Postacıoğlu, s. 2.

²³ Deren-Yıldırım, Nevhis, Türk, İsviçre ve Alman Hukukunda Hacze (Âdi) İştirak, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, İstanbul 1989, s. 8; Doktrinde Arslan / Yılmaz / Taşpınar Ayvaz / Hanağası, alacaklıların haczedilen mallar üzerinde rehin hakkına benzeyen bir hak elde ettiklerini ancak hacizli mallar üzerindeki hakkın kesinlikle rehin hakkı olarak nitelendirilemeyeceğini ifade etmişlerdir; zira her iki hak arasında mühim nitelik farkları mevcuttur (Arslan, Ramazan/ Yılmaz, Ejder / Taşpınar Ayvaz, Sema / Hanağası, Emel, İcra ve İflâs Hukuku, 4. Baskı, Ankara 2018, s. 243).

²⁴ Karşlı, Addurrahim, İcra ve İflâs Hukuku, 3. Baskı, İstanbul 2014, s. 322.

²⁵ Postacıoğlu, s. 4.

resmi belgelerin mevcut bulunması gerekmektedir. Yani hacze iştirak edecek alacaklının alacağına hem öncelik şartına (takaddüm şartı)²⁶ sahip olması hem de bu önceliğe sahip olduğunun belirli belgelerden²⁷ anlaşılması gerekmektedir²⁸.

Hacze iştirak edecek alacaklının alacağı öncelik şartına sahip değilse veya öncelik şartına sahip olmasına rağmen, sahip olduğu bu öncelik belirli belgelere dayanmıyor ise hacze iştirak şartları gerçekleşmiş sayılmayacaktır.

Hacze iştirak bazı durumlarda da, iştirak edecek alacaklının hacizden haberdar olmaması, haberdar olmasına rağmen fiilen iştirak edememesi, alacaklının alacağı vadeye veya şarta bağlı olup da iştirak hakkına hukuken sahip olmaması sebepleri ile gerçekleşmeyebilir²⁹. Gerek kanuni şartlara haiz olunmaması gerekse hukukî veya birbirinden farklı fiilî sebeplerle hacze iştirak edilememesi gibi böyle hallerin varlığı halinde haciz, haciz koyduran ilk alacaklıya ve kanuni şartları sağlayıp hacze iştirak eden diğer alacaklılara fiilî bir öncelik hakkı sağlar³⁰. Bu sebeplerden dolayı, daha önce de ifade edildiği gibi, haciz yolu ile takipte alacaklılar arasında eşitlik sağlanamayacaktır³¹. Eşitliğin ve adaletin

²⁶ Öncelik şartı İİK.'nin 100. maddesi gereğince; hacze iştirak edecek alacaklının alacağı, ilk haciz sahibi alacaklının alacağı ilamsız takibe müstenit ise, takip talebinden önce; ilk haciz sahibi alacaklının alacağı ilamlı takibe müstenit ise (md. 32), ilgili ilamın elde edildiği davanın açıldığı tarihten önce ortaya çıkmış olması halinde gerçekleşmiş sayılır.

²⁷ Bu belgeler, İİK.'nin 100. maddesinde ifade edildiği üzere şunlardır: Bir önceki dipnotta belirtilen tarihlerden önce yapılmış bir takip üzerine alınan aciz vesikası, belirtilen tarihlerden önce açılmış bir dava üzerine alınan ilam, aynı tarihlerden önceki tarihli resmi veya tarih ve imzası onaylı bir senet ve ilgili tarihlerden önceki tarihli resmi dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dâhilinde ve usûlüne göre verdikleri makbuz veya belge.

²⁸ Hacze âdi iştirakin geçerlilik şartları ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Deren-Yıldırım, *Hacze (Âdi) İştirak*, s. 10 vd.

²⁹ Postacıoğlu, s. 4.

³⁰ Postacıoğlu, s. 4; Başözen, *Ekonomik Analiz*, s. 931; Umar, s. 37.

³¹ Cüzi icrada alacaklıların alacaklarını güvence altına alma hususunda kendilerine en iyi durumu sağlamaya ilişkin bir yarış olarak nitelendirilebilen öncelik prensibi cari olup, bu durum kendisini (Alman) İflâs Kanunu ve Aciz Haline İlişkin Kanun'da tasfiyeye katılanların eşit bir oranda tatmin edilmesi ilkesine bırakmıştır (Stallman, Christian,

sağlanamaması, tacir olmayan borçlulara karşı da gidilebilecek olan haciz yolu ile takipten farklı olarak, iflâs yolu ile takipte ciddi sıkıntılar doğurabilecek ve ülkenin ekonomik işleyişine tesir edecek bir potansiyele sahiptir. İcra ve iflâs hukukunun öncelikli amacı kapitalin (sermayenin) korunmasıdır³². Sermayenin korunması amacını güden bu hukuk dalının sermayeyle iştigal eden ve ekonomik büyüme, toplumsal birleşme, istihdam ve ulusal kalkınmaya katkısı olan ticari işletmeleri ve bunları kısmen dahi olsa kendi adına işleten tacirleri koruyucu önlemler almaması düşünülemez.

İflâsın amacı çerçevesinde ekonomik hayata tesir etmesi kendisini ticari yaşam için oldukça önemli olan kredide gösterir. Tacirler, ekonomik varlıklarını devam ettirmek ve üretimlerinin sürdürülebilirliklerini temin etmek bakımından krediye muhtaçtırlar. Emek-sermaye bileşiminde yeterli sermayenin kişisel imkânlarla ortaya konması çoğu zaman güç olabilmekte ve işletmenin devamlılığı için tacir olan (gerçek veya tüzel) diğer kişilerden krediler temin edilmesi yoluna gidilmektedir. Kredilerin temin edilmesindeki kolaylık, ancak geri ödenmeleri hususunda güven duygusunun ve bazı güvencelerin mevcudiyeti şartlarına bağlıdır. Haciz yolu ile takipteki gibi fiilî de olsa bir öncelik hakkına sahip olunması, alacaklıları kendi alacaklarını öncelikle alma hususunda bir gayret içerisine sokacak ve alacaklarını alamayanlar için adalet dengesi bozulacaktır. İflâs yolunda kanun koyucu bunun önüne geçmek ve kredi verecekler bakımından güven duygusunu temin etmek bakımından klasik (geleneksel) anlayış çerçevesinde alacaklıların mümkün mertebe en fazla, eşit ve dolayısıyla âdil şekilde tatminleri için çaba sarf etmektedir. Bu şekilde sermayenin işletilmesi ve üretimin devamlılığı bakımından kredi verecek olan tacirler yatırımında bulunurken fazla düşünmeyecek, kapitalin işletilmesini bu cihette engellemeyecek ve emek koyan tacir de ödenen kredi sayesinde kendi sermayesini rahatça işletecek, böylece ülke ekonomisinin işleyiş bakımından, zarara uğraması domino etkisi yaratabilecek olan, ticari

Einführung in das neue Insolvenzrecht (Yeni (Alman) Aciz Hukukuna Giriş (Çev. Yard. Doç. Dr. Erdal Tercan), AÜHFD, Y. 1996, C. 45, s. 414).

³² Umar, s. 37.

işletmelerin devamlılıkları ve ülke ekonomisinin rahat bir şekilde nefes alıp vermeye devam etmesi söz konusu olabilecektir³³.

B. Klasik (Geleneksel) Anlayışın Alman Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi

Alman hukuk sisteminde de alacaklıların tatmini itibariyle, cüzi icra ile külli icra arasında farklar söz konusudur. Bu sistemde cüzi icrada orantılı paylaşırma ilkesi geçerli olmayıp, “değirmene önce gelen, buğdayı önce öğütür” özdeyişi ile ifade edilen öncelik prensibi³⁴ caridir³⁵.

Cüzi icrada her bir alacaklı, kendisi için borçlunun her bir malvarlığı değerine el uzatır. Birden fazla alacaklının aynı malı haczettirmesi halinde, bu alacaklıların ilgili malın satışından elde edilen para ile öncelik prensibi (Prioritätsprinzip) çerçevesinde, diğer bir ifade

³³ Umar, s. 37; Postacıoğlu, s. 4; Başözen, Ekonomik Analiz, s. 931; İflâsların bir ülkenin ekonomik gidişatına tesiri ve ekonomiye verebileceği toplam zararın büyüklüğü bakımından şu istatistiki veri dikkate değerdir: Almanya’da vuku bulan iflâslardan ötürü 1996 yılında özel alacaklıların alacak kaybı kırk milyar DM’ye (Alman Markı) ulaşmışken kamu bütçesinin alacak kaybı da yirmi iki milyar DM’ye ulaşmıştır (Stallman / Tercan, Alman Aciz Hukuku, s. 416).

³⁴ Öncelik prensibi kavramı için bkz. Deren-Yıldırım, Hacze (Âdi) İştirak, s. 67 vd.

³⁵ Deren-Yıldırım, Nevhis, İcra Hukuku’nda Paylaşımaya İlişkin İlkeler Hakkında Düşünceler İcra Hukuku Analizleri, 3. Baskı, İstanbul 2011, s. 1; Yıldırım/ Deren-Yıldırım, s. 201; Foerste, Ulrich, Insolvenzrecht, 6. Auflage, C.H. Beck, 2014, s. 4, Kn. 6; Türk hukukunda cüzi icra (tacir olsun olmasın) herkes için geçerli iken, iflâs yolu ile takip sadece tacirlere karşı gidilebilecek bir yoldur. Cüzi icrada borçlu karşısında birden fazla alacaklı olması halinde, bunların alacaklarının adaletle ve uygun şekilde teminleri için, hacze iştirak kurumu ortaya atılmıştır. Nitekim adaletli ve uygun bir şekilde paylaşımın daha uygulanabilir olduğu iflâsın yukarıda da ifade edildiği gibi uygulanması sınırlıdır (Karşlı, s. 322); Türk hukukunda daha önce ifade edildiği gibi İİK. md. 100 ve 101’deki şartların gerçekleşmesi halinde hacze iştirak söz konusu olup, bu şartların yerine getirilmemesi halinde, Alman hukukunda olduğu gibi öncelik hakkı geçerli olacaktır (Deren-Yıldırım, Analizler, s. 12).

ile harekete geçme (el koyma) sırasına (md. 804 Abs. 3 ZPO) göre tatmin edilmeleri söz konusu olur³⁶.

Aciz (iflâs) prosedürü, borçlunun alacaklılarının müşterek (ortak, eşit) tatmini amacı yönüyle külli bir icra takibi olarak cüzi (hususî) icradan ayrılır³⁷.

Bütün (aciz) alacaklılarının müşterek tatmini, bir aciz sebebi söz konusu olup da borçlunun malvarlığı alacaklıların tatminine yetmezse, sadece bir bütün olarak tatmin değil, aynı zamanda daima eşit ve bununla birlikte pay (hisse) oranında tatmin anlamına gelir. Alacaklıların talepleri burada tamamen değil, aksine belirli bir yüzdeler oran dâhilinde yerine getirilir. Bu oranın yüksekliği ise, değerlendirilebilir (satılabilir) malvarlığının miktarına bağlıdır. İlgili oran bütün iflâs alacaklıları için eşit yükseklikte olmalıdır (Eşit Davranma İlkesi³⁸-"par conditio creditorum")³⁹.

Bunları nazara alan kanun koyucu acize (iflâsa) ilişkin durumları cüzi icradaki sistemden ayrı bir şekilde düzenlemeseydi, icrayı zamanında başlatan tatmin edilebilecekti, geç kalan alacaklılar ise şansız bir konuma düşeceklerdi⁴⁰. Yani her bir alacaklının başarılı olmasını öncelik belirleyecek, ilk önce icra yoluna başvuran tamamen tatmin edilebilirken, daha sonra gelen alacaklılar tamamen eli boş dönme tehlikesi ile karşılaşabilecekler ve bu şekildeki erken veya geç müdahale etme durumu ise, alacaklıların tatmininde büyük bir eşitsizliğe yol

³⁶ Bork, s. 1, Kn. ; Keller, Ulrich, Insolvenzrecht, Verlag Franz Vahlen, München 2006, s. 3, Kn. 4.

³⁷ Brei, Kathrin/ Bultmann, Britta, Insolvenzrecht, Nomos, 1. Auflage, Baden-Baden 2008, s. 21, Kn. 1; MünchKomm-InsO/ Ganter / Lohmann, § 1, Kn. 51.

³⁸ Grundsatz der Gleichbehandlung (InsO. md. 1, 38).

³⁹ Bork, s. 2, Kn. 2; MünchKomm-InsO / Ganter / Lohmann, § 1, Kn. 52; Alacaklıların eşit oranda tatmin edilmelerine ilişkin doktrinde şu örnek verilmiştir: Örneğin alacaklıların alacaklarının 100.000 Euro olması durumunda ve borçlu malvarlığının net olarak 7000 Euro olması halinde, alacaklılar kişi başına yüzde 7 oranında alacaklarını alırlar. Bu durumda bir alacaklı borçludan 2000 Euro alacaklı ise, aciz (iflâs) idaresi ona bu durumda sadece 140 Euro ödemelidir (Foerste, s. 5, Kn. 8).

⁴⁰ Foerste, s. 3, Kn. 4.

açacaktır⁴¹. Alman hukukunda alacaklıların eşit bir şekilde tatmini müteaddit şekilde güvence altına alınmıştır. Örneğin aciz usûlünün açılmasından sonra, her bir alacaklı için cüzi icranın yasaklanması, kanun koyucunun borçlu tarafından belirli alacaklılara keyfi (başına buyruk) imtiyazlar tanınmasını bu çerçevede esasen malvarlığının yer değiştirmesini engellemesi ve bu yüzden borçlunun malvarlığı üzerindeki idare ve tasarruf yetkisini de kaybetmesi gibi⁴². Alacaklılar, aciz olayında borçlunun ekonomik kaybına eşit oranda katılması gereken kader ortaklığı ve zarar ortaklığı yapan kişilerden müteşekkildirler⁴³. Aciz hukuku, ilgili sebeplere binaen, cüzi icradaki duruma karşılık, eskiden beri iflâs kurallarının geleneksel anlayışı çerçevesinde alacaklıların eşit bir şekilde tatminini, aciz usûlünün en yüksek hedefi olarak görmektedir⁴⁴.

III. İFLÂS KURALLARININ AMACININ YENİLİKÇİ ANLAYIŞ ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

İflâs kurallarının yenilikçi anlayış kapsamında ele alınabilecek olan amacı, az önce ifade edildiği üzere borçlunun ekonomik durumunun düzeltilmesi imkânının olması, borçluyu etkisi altında alan ekonomik sıkıntıların zamanında fark edilip buna karşı lüzumlu tedbirlerin vakitlice alınması ya da alacaklıların borçlunun malvarlığı ile bu alacaklarına kavuşmasının halen mümkün olması halinde iflâsın meydana gelmesinin önüne geçilmesi yani iflâsın önlenmesidir. Bu anlayış çerçevesinde borçlunun mevcudiyetine, yani ekonomik olarak hayatta kalmasına, imkân sağlamak aşağıda değinileceği üzere muhtelif sebeplerden dolayı önemli ve gereklidir.

İflâs hükümlerinin ekonomik yaşamın güven ilişkisi içerisinde devamı bakımından önemli olan klasik (geleneksel) anlayış olarak nitelendirilebilecek amacının yanında son zamanlardaki gelişmeler, iflâs kurallarının amacının sadece geleneksel anlayış çerçevesindeki amaca

⁴¹ Kilger, Joachim, Der Konkurs des Konkurses, in: KTS 1975, Carl Heymanns Verlag, KG, Köln-Berlin-Bonn-München, 36. Jahrgang 1975, s. 156.

⁴² Foerste, s. 5, Kn. 8.

⁴³ Keller, s. 3, Kn. 4.

⁴⁴ Keller, s. 3, Kn. 4.

hasredilemeyeceği fikrini ön plana çıkarmış ve gelişen dünya ekonomisinin seyri ve şirketlerin hayatına devam etmesi lüzumu, yenilikçi anlayışa doğru bir dönüşümü zaruri kılmıştır. Dönüşüme temel teşkil eden sebep, azımsanamayacak büyüklüklere ulaşmış ve alacaklılar tarafından cebri icraya girilerek tahrip edilmeleri halinde ülkeyi ekonomik ve sosyal problemlere gebe bırakabilecek işletmelerin tahrip edilmelerinin engellenebileceği ve ekonomik hayatlarına devam etmelerine imkân verebilecek araçların bulunması ihtiyacıdır⁴⁵. Nitekim iflâs tasfiyesinin uzun bir süreç içerisinde, kriz dönemleri ve gittikçe genişleyen ekonomik buhranların da etkisiyle başta borçlu olmak üzere, alacaklı, kamu ve üçüncü şahıslar bakımından ciddi zararlar doğurduğu ortaya çıkmış ve bu menfi durumlar, ekonomik sektörün tüm ilgililerini ve hukukçuları işletmeleri iflâstan kurtarmaya yönelik şekil ve yöntemleri araştırmaya ve geliştirmeye itmiştir⁴⁶.

İflâs hukuku kuralları içerisinde iflâsı önlemeye diğer bir ifade ile borçlunun mevcudiyetinin devam etmesine olanak sağlayan bazı kurumlar gerek Türk hukukunda gerekse de yeni reform kanununun yürürlüğe girdiği Alman hukukunda ihdas edilmiştir.

A. Yenilikçi Anlayışın Türk Hukukundaki Görünüm Şekilleri

İflâs kurallarının yenilikçi anlayış çerçevesindeki amacı olan iflâsın önlenmesine ve dolayısıyla işletmelerin iflâstan kurtarılmasına yönelik yapılan çalışmalar ile ilgili Türk hukuku bağlamında 2004 sayılı

⁴⁵ Üstündağ, Saim, İflâs Hukuku, 8. Bası, İstanbul 2009, s. 1.

⁴⁶ Karşlı, s. 457; İflâstan kaçış yollarını açan bu şekil ve yöntemler, Kıta Avrupası hukukundan farklı olarak daha çok Anglo-Sakson hukukundan etkilenen usûllerle son zamanlarda daha fazla görülmeye başlanmıştır (Karşlı, s. 457); Üstündağ, münferit alacaklıların cebri icra vasıtasıyla tahrip edebilecekleri işletmelerin, iflâstan kaçış yollarını açabilecek enstrümanın, ilk önce Amerika Birleşik Devletleri'nde baş gösterdiğini ve bu ihtiyacın zaman içerisinde diğer ülkelerce anlaşıldığını ve neticesinde yeni düzenlemelere geçildiğini ifade etmiştir (Üstündağ, s. 1); Amerikan iflâs sistemi işletmelerin (şirketlerin) kurtarılması temeli üzerine bina edilmiştir (Yılmaz, Ejder, Dünden Bugüne İcra ve İflâs Kanunumuz, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (Cumhuriyetimize 80. Yıl Armağanı), C. 11, S. 3-4, Y. 2003, s. 16).

İcra ve İflâs Kanunu⁴⁷ bakımından bir dizi düzenlemeden bahsetmek mümkündür.

İcra ve İflâs Kanunu'na kaynaklık teşkil eden İsviçre İcra ve İflâs Kanunu'nda⁴⁸ 16.11.1994 tarihli değişiklikler⁴⁹ ile konkordatoyu⁵⁰ düzenleyen hükümlerde, önceki düzenlemelerin hasta olan işletmeleri iyileştireceği yerde tasfiyesi neticesini doğurduğundan bahisle, esaslı değişiklikler yapılmış ve Türk kanun koyucusu da büyük bölümünü İsviçre Kanunu'ndan aldığı bu düzenlemeleri 17.07.2003 tarihli ve 4949 sayılı "İcra ve İflâs Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"⁵¹ ile bazı hükümleri değiştirmek bazı hükümleri de eklemek suretiyle yasalastırmıştır⁵². 4949 sayılı Kanun'un hangi amaçla hazırlandığına ilişkin TBMM'ye sunulan hükümet gerekçesinin genel gerekçe⁵³ bölümü

⁴⁷ RG. 19.6.1932, S. 2128.

⁴⁸ Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs (1 Januar 1982, AS. 11 529).

⁴⁹ Bu değişiklikler 1 Ocak 1997 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

⁵⁰ "Konkordato, belli bir alacak çoğunluğunun muvafakat etmesi halinde borçlunun ekonomik faaliyetine devam etmesine imkân vererek mallarının cüzi veya külü icra yoluyla paraya çevrilmesine engel olan özel bir cebri icra alternatifini teşkil etmektedir" (Öztek, Selçuk/ Budak, Ali Cem/ Tunç Yücel, Müjgan/ Kale, Serdar/ Yeşilova, Bilgehan, Yeni Konkordato Hukuku, 7101 sayılı Kanunla Değişik İcra ve İflâs Kanunu m. 285-309 Şerhi, Adalet Yayınevi, Ankara 2018, md. 285, Kn. 9).

⁵¹ RG. 30.07.2003, S. 25184.

⁵² Üstündağ, s. 2; Bu kanun ile getirilen değişiklikler için bkz. Uyar, Talih, 4949 Sayılı ve 17.07.2003 Tarihli "İcra ve İflâs Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un Getirdiği Yenilikler, TBB Dergisi, S. 49, 2003, s. 159-221.

⁵³ Genel gerekçede ifadesini bulan şu hususlar dikkat çekicidir: "Sosyal ve ekonomik koşullardaki değişiklikler nedeniyle, aslında ekonomik hayatlarını devam ettirmesi mümkün olan bazı ticari işletmeler, borçlarını ödeyemedikleri veya malvarlıkları borçlarını karşılayamadığı için, ekonomik varlıklarını yitirmek tehlikesi ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu tehlike, borçluları olduğu kadar, alacağını tahsil edememek durumuyla karşı karşıya kalan alacaklıları ve işini kaybetme riskine maruz kalan işçileri de tehdit etmekte; bu tehdit sonuçta bölgesel veya milli ekonomiyi de etkilemektedir. Bu gibi durumlarda ekonomik varlığını devam ettirebilme ihtimali olan işletmelerin malvarlığını koruyucu önlemler almak veya yeniden yapılanmalarını sağlamak, alacaklıların ve borçluların karşılıklı hak ve yükümlülüklerini düzenlemek herkesin yararına. İşte, bu

dikkate alındığında, iflâs kurallarının yenilikçi anlayış çerçevesinde ele alınabilecek amacı olan iflâsın önlenmesi ve işletmelerin ayakta tutulması gerekliliğine ilişkin mülahazaların hareket noktasını oluşturduğu görülecektir. Ancak 4949 sayılı Kanun'nun yürürlüğe girmesinden önce bir değişiklik yapılarak konkordatonun tasdiki için öngörülen süre toplamda beş aya indirilmiş ve bunun neticesinde konkordatonun tasdik edilmesi imkânı kalmadığı için konkordatoya (ihtiyari ya da gayri ihtiyari) başvurulamamıştır⁵⁴. Bu değişiklikteki maksat, uygulamada borçluların konkordatodan istifade ederek onların kötü niyet barındırabilecek başvurularının engellenmesi⁵⁵.

4949 sayılı Kanun nazarı itibara alındığında getirdiği en büyük yeniliğin malvarlığının terki suretiyle konkordato kurumu olduğu ifade edilmiştir⁵⁶. Bu kapsamda İcra ve İflâs Kanunu'na 309. maddesinden sonra gelmek üzere “Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordato” üst başlığı altında 309/a ilâ 309/l maddeleri eklenmiştir.

amaca ulaşmak, İcra ve İflâs Kanunu'nun bu amaca ulaşılmasını zorlaştıran bazı yönlerini düzeltmek ve boşluklarını doldurmak, kötü niyetli kişilerin İcra ve İflâs Kanunu'ndaki bu boşluklardan yararlanma girişimlerini önlemek, uygulamadaki duraksamaları gidermek için bu tasarı hazırlanmıştır.” (İcra ve İflâs Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/550), T.B.M.M S. Sayısı: 225, D. 22, YY. 1, <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss225m.htm>, E.T. 23.12.2018).

⁵⁴ Pekcanitez, Hakan / Erdönmez, Güray, 7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, İstanbul 2018, s. V, 3.

⁵⁵ Pekcanitez/ Erdönmez, s. V.

⁵⁶ Yılmaz, Dünden Bugüne İcra ve İflâs Kanunumuz, s. 35; Malvarlığının terki suretiyle konkordatoya ilişkin kanunun hükümet gerekçesinde şu hususlar dile getirilmiştir, “(...) İflâsın ağır işleyen prosedüründen alacaklıları kurtardığı için, malvarlığının terki suretiyle konkordato, alacaklıların lehinedir. Bu tasfiye yöntemi, borçluyu iflâs etmekten ve dolayısıyla müflis olmaktan kurtardığı için, borçlunun da lehinedir. Ancak, gerek tetkik merciinin ve gerekse ticaret mahkemesinin, borçlunun gerçekten himayeye layık olup olmadığını esaslı bir şekilde inceleyerek, bu tasfiye yönteminin her borçlu için iflâsı önleyici bir araç haline gelmemesine dikkat etmeleri gerekmektedir.” (İcra ve İflâs Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/550), T.B.M.M S. Sayısı: 225, D. 22, YY. 1, <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss225m.htm>, E.T. 23.12.2018).

4949 sayılı Kanun ile yapılmış olan önemli değişikliklerden birisi de İcra ve İflâs Kanunu'nun sermaye ortaklıkları ve kooperatiflerin borca batıklık nedeniyle iflâsı ve iflâsın ertelenmesine ilişkin 179. maddesinin değiştirilmesi ve bu hususta 179a ve 179b maddelerinin eklenmesiydi. İflâsın ertelenmesinin amacına bakıldığında iflâsın önlenmesi amacının ön plana çıktığı müşahede edilebilmekteydi.

İflâsın ertelenmesine temel teşkil eden düşünce, alacaklıları veya şirketi de aşacak şekilde kümülatif bir faydanın varlığıydı; sermaye şirketlerinin faaliyetlerine devam etmeleri şirket ve alacaklılarının menfaatleri yanında, bu şirketle ilgili olan diğer işletmelerin ve ülkenin yararına olacak, işletmeler piyasa ekonomisi içinde varlıklarını devam ettirerek ülke ekonomisini ayakta tutacak, bu durum şirketlerin dışa açılmasına imkân verecek, sağlıklı bir rekabet ortamı ile birlikte katma değer oluşturulmasını sağlayacak ve bu şekilde istihdam da arttırılacaktı; sürdürülebilir gelişmeye temel teşkil eden ekonomik istikrarın devamlılığı açısından da şirketlerin faaliyetlerine devam etmesi bu açıdan önemli bir hedef olarak görülüyordu⁵⁷. İflâsın ertelenmesi prosedürü çerçevesinde borçlunun malvarlığının muhafaza edilerek, mali yapısının iyileştirilmesine imkân verilmesi, kamu menfaatlerinin temin edilmesi bakımından bir güvence olarak telakki edilmiştir⁵⁸. 4949 sayılı Kanunla birlikte düzenlenmiş olan iflâsın ertelenmesi ve malvarlığının terki suretiyle konkordato kurumlarında ortak bir temel düşünce ortaya çıkmaktaydı ki, bu da hayatını devam ettirme imkânına sahip olan borçluların iflâslarının olabildiğince ertelenmesi, iflâstan kurtarılması ve konkordato veya erteleme süreci sonucunda alacaklıların, iflâs tasfiyesi açılmış olsaydı bu tasfiye sonucu elde edebilecekleri alacaklara nazaran, daha fazla bir alacak tahsil edebilmeleri düşüncesiydi⁵⁹. Ancak birazdan değinileceği üzere iflâsın ertelenmesi kurumu beklentileri

⁵⁷ Özkes, Muhammet, İflâsın Ertelenmesi (İİK. m. 179-179b; TTK m. 324), Türkiye Barolar Birliği, Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı II-III (İstinaf Derecesi, Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi, Bilirkişilik, İflâsın Ertelenmesi), Eskişehir 3-5 Ekim 2003 ve 1-2 Ekim 2004, Birinci Baskı, Mayıs 2007 Ankara, s. 455, 456.

⁵⁸ Ermenek, İbrahim, İflâsın Ertelenmesi, Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara 2010, s. 105.

⁵⁹ Atalay, Oğuz, İflâsın Ertelenmesi, Türkiye Bankalar Birliği İcra ve İflâs Kanununda Yeni Düzenlemeler Abant Toplantısı, Bankacılar Dergisi, Y. 14, S. 47, Aralık 2003, s. 93.

karşılamadığı için Türk hukukunda yürürlükten kaldırılmıştır. İsviçre hukukunda ise durum farklıdır. 4949 sayılı Kanunla yapılan değişikliklere kaynak teşkil eden iflâsın ertelenmesine ilişkin hükümler İsviçre hukukunda maddi hukuk içerisinde yer almakta⁶⁰ olup 1991 yılından sonra, İsviçre Borçlar Kanunu'nun 725. Maddesi değiştirilmiş ve kanuna 725a maddesi eklenerek bazı düzenlemeler yapılmıştır⁶¹. İsviçre hukukunda hâlihazırda konkordato hükümlerinin yanı sıra iflâsın ertelenmesi hükümleri de yürürlükte⁶².

İcra ve İflâs Kanunu'nda yenilikçi anlayış çerçevesinde ele alınabilecek olan iflâsın önlenmesine ve işletmelerin iflâstan kurtarılmasına yönelik amaç kapsamında yapılan diğer bir düzenleme 12.2.2004 kabul tarihli 5092 sayılı "İcra ve İflâs Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"⁶³dur. Bu kanun ile birlikte İcra ve İflâs

⁶⁰ Ermenek, s. 89.

⁶¹ Ermenek, s. 88.

⁶² Pekcantez / Erdönmez, s. VI.

⁶³ 5092 sayılı Kanun'un genel gerekçesinde işletmelerin ekonomik varlıklarını devam ettirmelerine yönelik şu ifadeler yer verilmiştir: "17.7.2003 tarihli ve 4949 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 30.7.2003 tarihli ve 25184 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Kanunla özellikle konkordatoya ilişkin pek çok maddede değişiklik yapılarak ve Türk hukukuna yeni kurum ve kavramlar getirilerek, ödeme güçlüğü içinde bulunmakla birlikte durumunu düzeltebilecek olan şirketlerin faaliyetlerine devam etmelerine imkân sağlanmak istenmiş; ancak bu yapılırken, alacaklı ile borçlunun menfaatleri arasındaki hassas dengenin korunmasına dikkat edilmiştir. Ekonominin etkin ve verimli olarak işleyebilmesi için, her şeyden önce, işletmelerin çalışmaları, borçlarını ödeyebilecek ve alacaklarını tahsil edebilecek durumda olmaları lazımdır. 4949 sayılı Kanun, ekonomideki dalgalanmalar nedeniyle zor duruma düşen borçluları korumak amacıyla yeni bazı imkânlar sağlamış ve mevcut imkânları işler hale getirmişse de, dünyada son yıllarda bu konuda gerçekleşen gelişmeleri karşılayacak bir kurumsal düzenleme gerçekleştirilememiştir. Alacaklı ile borçlu arasındaki hassas dengeyi gözeten, öngörülebilir ve şeffaf bir icra ve iflâs hukuku, zor durumda bulunan şirketler için etkili bir çıkış yolu sağlayarak veya onların yeniden yapılandırılmalarına olanak vererek ticari yükümlülüklerin yerine getirilmesindeki aksamalardan kaynaklanan sakıncaları en aza indirger ve böylece ticari ilişkilerin ve finansal sistemin istikrar içinde devam edip gelişmesinde yaşamsal bir rol oynar. Ekonomik koşullardaki beklenmedik değişiklikler nedeniyle, aslında ekonomik varlıklarını devam ettirmesi

Kanunu'na 309/l maddesinden sonra gelmek üzere “*Sermaye Şirketleri Ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılması*” üst başlığı altında 309/m ilâ 309/ü maddeleri eklenmiştir⁶⁴. Ancak bu kurum uygulamada fiilen neredeyse hiç uygulanmamıştır⁶⁵.

İcra ve İflâs Kanunu'nda iflâs kurallarının yenilikçi anlayışı kapsamında ele alınabilecek olan amacı doğrultusunda yapılan düzenlemelerden birisi de ciddi değişiklikler öngören 7101 numaralı “İcra ve İflâs Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”dur⁶⁶. Bu kanun ile yapılan en önemli değişiklik, bünyesinde pek çok sorunu ihtiva eden iflâs erteleme kurumunun yürürlükten kaldırılması ve konkordato kurumunun etkin ve işlevsel bir yapıya kavuşturulması olmuştur⁶⁷. İlgili kanun ile getirilen yeni hükümler

mümkün olan sermaye şirketleri, muaccel para borçlarını ödeyemedikleri için faaliyetlerini durdurmak tehlikesiyle karşı karşıya kalabilirler. Bu tehlike borçluları olduğu kadar alacağını tahsil edememe durumuyla karşı karşıya kalan alacaklıları ve işini kaybetme tehlikesine maruz kalan işçileri de tehdit etmekte, bu tehdit sonuçta bölgesel veya milli ekonomiyi etkilemektedir. Bu gibi durumlarda, ekonomik varlığını devam ettirebilme imkânı olan sermaye şirketlerinin yeniden yapılandırılarak ekonomik hayatlarına devam etmelerini sağlamak herkesin yararına. Bu çerçevede sermaye şirketleri ile kooperatiflerin alacaklılarla uzlaşarak borçlarını ve gerekiyorsa buna bağlı olarak, yapısal organizasyonlarını koşullara adapte etmek suretiyle faaliyetlerine devam etmelerini sağlamak amacıyla bu Tasarı hazırlanmıştır.” (İcra ve İflâs Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/718), T.B.M.M S. Sayısı: 372, D. 22, YY. 2, <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem/22/yil01/ss372m.htm>, E.T. 23.12.2018).

⁶⁴ Uyar, Talih, 5092 Sayılı ve 12.2.2004 Tarihli “İcra ve İflâs Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un Getirdiği Yenilikler, TBB Dergisi, S. 53, 2004, s. 255-265.

⁶⁵ Pekcanitez / Erdönmez, s. 1, 2.

⁶⁶ RG. 15.03.2018, S. 30361.

⁶⁷ Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla İcra ve İflâs Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (1/913) ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM. YD. 26, YY. 3, S. Sayısı 524, s. 4; Kanun tasarısı ile ilgili genel gerekçede iflâsın ertelenmesi kurumunun kaldırılmasına yönelik olarak şu hususlar ifade edilmiştir: “Ülkemizde 2003 yılından bu yana uygulanan iflâsın ertelenmesi kurumu, ihdas amacının gerçekleştirilmesi konusunda isteneni verememiştir. Bu sebeplerle 15 Temmuz 2016 tarihinde kabul edilen 6728 sayılı Kanun ile iflâsın

nazara alındığında 2013 yılında İsviçre hukukunda konkordatoya ilişkin yapılan değişikliklerin kısmen Türk hukukuna alındığı müşahede edilebilecektir⁶⁸. Bu çerçevede İsviçre yapılandırma hukukundan kısaca bahsetmekte fayda vardır.

İsviçre yapılandırma hukuku esasen İcra ve İflâs Kanunu'nda 1 Ocak 1997 yılında yapılan son büyük revizyona kadar uzanır. Bu dönemde yapılandırma hukukuna ilişkin yapılan düzenlemeler, doksanlı yılların başlangıcındaki ağır ekonomik krize dayanmaktaydı; bu çerçevede kanun koyucunun amacı, ilk kez sadece şirketlerin düzenli bir şekilde tasfiyesine imkân verilmesi ile sınır kalmamış aynı zamanda şirketlerin sağlığına kavuşması anlayışı içerisinde bir iyileştirmeyi teşvik etmeye de yönelmiştir⁶⁹.

İsviçre Hukuku bakımından yenilikçi anlayış çerçevesinde değerlendirilebilecek önemli değişiklikler (2013 yılında yapılan ve) 1 Ocak 2014 tarihinde yürürlüğe giren konkordato ile ilgili değişikliklerde kendisini göstermektedir. 2003 yazında mevcut iyileştirme hukuku (Sanierungsrecht) alanında reform ihtiyacı olup olmadığı konusunda bir uzmanlar komisyonu görevlendirilmiştir bu bağlamda somut olarak Amerikan hukukundaki Chapter 11 prosedürü de incelenmiştir. Hazırlanan raporda Amerikan hukukundaki Chapter 11 prosedürünün münferit kurumlarına yer verilmemiş ancak Amerikan hukukundaki yeni eğilimden ilham alınmıştır. Buna göre konkordato mühletinin zorunlu olarak bir konkordato akdine yahut iflâsla sonuçlanmasına varmasının

ertelenmesi kurumu revize edilmiştir. İflâsın ertelenmesi kurumunda alacaklıların herhangi bir şekilde söz sahibi olmaması, sürecin borçlu ve mahkeme arasında yürütülmesi ve yaşanan yargılama sorunları birlikte değerlendirildiğinde bu kurumun tamamıyla yürürlükten kaldırılması ve bunun yerine alacaklılar ile borçlunun bir müzakere sonrasında anlaşmaları ve bu anlaşmanın mahkemece tasdiki esasına dayanan konkordato kurumunun daha etkin ve aktif bir şekilde kullanılması ticari ve sosyal hayat bakımından bir ihtiyaç olarak görülmüştür.” (Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla İcra ve İflâs Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (1/913) ve Adalet Komisyonu Raporu, s. 4).

⁶⁸ Pekcanitez / Erdönmez, s. VI-VII.

⁶⁹ İsviçre Federal İcra ve İflâs Kanunu Değişikliğine ilişkin Bildiri, BBI 2010 s. 6459.

öngörülmesinden daha ziyade, salt mühlet amaçlarına göre hareket edilmesi kabul edilmiştir⁷⁰.

İsviçre’de resmi gazetede konkordatoya ilişkin kanun değişikliğinin gerekçesine ilişkin muhtelif yerlerde bu değişikliklerin amacının şirketlerin iyileştirilmesini etkili bir biçimde kolaylaştırmak⁷¹; borçlunun iyileşme şartlarını düzeltmek⁷²; yatırım ortamlarının çekiciliğini güçlendirmek, şirketlerin dayanıklı hale getirilmesini, iyileştirilmesini önemli ölçüde düzeltmek ve böylece işyerlerini korumak⁷³ olduğu hususları ifade edilmiştir. Görüleceği üzere, İsviçre hukukunda 2013 yılında yapılan düzenlemelere bakıldığında, borçlunun mali durumunun düzelmesi oldukça önemlidir⁷⁴. Nitekim doktrinde de⁷⁵; İsviçre kanun koyucusunun iflâsın ertelenmesi ve konkordato yoluyla borçlu şirketlere, devletin eşlik ettiği bir iyileştirmeyi (yapılandırmayı) yürütmek konusunda iki alternatif veya iki enstrüman tanıdığı ifade edilmiştir. Bu çerçevede iflâsın ertelenmesi ve konkordatoda, iflâs tasfiyesinden farklı olarak, borçlu şirketin kati surette tasfiyesi gerçekleşmez; aksine borçlu şirket varlığını muhafaza etmeye ve yaşamını sürdürmeye devam eder. Bilhassa konkordato sağladığı büyük esneklikten ötürü, iflas tasfiyesi karşısında muhtelif avantajlar sunar şöyle ki; tarafların (borçlu ve alacaklıların) iflâs tasfiyesinden farklı olarak konkordato sözleşmesi çerçevesinde temel olarak satışın şeklini ve niteliğini ve elde edilecek miktarın dağıtılmasını belirleme imkânları mevcuttur⁷⁶.

Türk hukukunda ise az önce ifade edildiği üzere 7101 sayılı Kanun hazırlanırken yapılan değişikliklerin önemli bir kısmı İsviçre İcra ve İflâs Kanunu’ndan alınarak hazırlanmış bunu yanı sıra iflâsın ertelenmesi kurumundan edinilen tecrübelerden de istifade edilmiştir⁷⁷.

⁷⁰ Oehri, Daniel, Der Sachwalter im Nachlassverfahren: Ein Diener zweier Herren, Schulthess, Zürich-Basel-Genf, 2018, Kn. 47 ve orada anılan Expertenbericht SchKG (2005), s. 30 vd; İsv. İİK. Md. 293a f. 3, 294 f. 1, 296a.

⁷¹ BBI 2010 s. 6476.

⁷² BBI 2010 s. 6479.

⁷³ BBI 2010 s. 6503.

⁷⁴ Pekcanitez / Erdönmez, s. 5.

⁷⁵ Oehri, Kn. 1.

⁷⁶ Oehri, Kn. 17.

⁷⁷ Pekcanitez / Erdönmez, s. 1-2.

Kanun'un hazırlık çalışmalarına ilişkin adalet komisyonu raporunda⁷⁸ kurumun işlevsizliğine ilişkin olarak şu tespitler dile getirilmiştir: “2003 yılından beri uygulanan iflâs erteleme, konkordatoya giden yolda alacaklıları ikna etme yöntemi olarak benimsenmişti. Ancak uygulamada iflâs erteleme kurumunun tercih edilmesi nedeniyle konkordato işlemez hâle gelmiştir. Diğer yandan borca batık durumda olma ön şartı, iflâs erteleme yoluyla borçlu şirketlerin iyileşebilmelerini engellemiş; zaten borca batık olan şirketlerin bu yolla kurtulmaları mümkün olmamıştır. İflâs erteleme kurumundan beklenen fayda elde edilemediği gibi, birçok durumda alacaklılar da alacaklarını tahsil edememiş, mali durumları kötüleşmiş ve bu nedenle bir nevi iflâs erteleme diğer bir iflâs erteleme talebine sebebiyet verir duruma gelmiştir. Öte yandan uzun yargılama süreleriyle birlikte uzayan tedbir süreleri, kötü niyetli borçlu ve alacaklıların sürece müdahil olmaları gibi nedenler, iflâs erteleme yargılamalarını olumsuz etkilemiştir. İflâs ertelemede alacaklıların herhangi bir söz hakkı bulunmamakta, süreç borçlu ve mahkeme arasında yürümektedir. Bu nedenle mevcut iflâs erteleme kurumu, dünya bankasının yatırım ortamına ilişkin notlandırmasında aradığı, alacaklıların söz sahibi olması kriterini de sağlamamaktadır. Tasarı ile iflâs erteleme kurumu kaldırılarak, alacaklılar ile borçlunun müzakere etmesi ve müzakere sonucundaki anlaşmalarının mahkemece tasdiki temeline dayanan konkordato kurumu, daha işlevsel bir hâle getirilmektedir”. 7101 sayılı Kanun ile yapılan önemli diğer bir değişiklik yine İİK. md. 210/1'deki değişikliktir. Buna göre, iflâs kararı kendisine bildirilen iflâs dairesi, müflisin mağazalarını, eşya depolarını, fabrikalarını, imalathanelerini ve üretime yönelik sair yerlerini, perakende satış dükkânlarını ve buna mümasil yerlerini, masa hakkında faydalı olacağı anlaşılırsa ilk alacaklılar toplanmasına kadar kontrolü altında idare eder; aksi takdirde bu yerleri kapatıp mühürler. İlgili maddeye ilişkin gerekçede⁷⁹ şu hususlar dile getirilmiştir: “Bu düzenleme ile iflâs tasfiyesinde alacaklıların daha fazla söz sahibi olması sağlanmakta ve bu yerlerin açık kalması temin edilerek eldeki (muhtemel) stokların ticari

⁷⁸ Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla İcra ve İflâs Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (1/913) ve Adalet Komisyonu Raporu, s. 55.

⁷⁹ Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla İcra ve İflâs Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (1/913) ve Adalet Komisyonu Raporu, s. 5.

hayatın işleyişi içinde paraya çevrilmesi ve diğer yandan borçlunun işletmesinin faaliyetlerine devam edip tasfiyeden çıkarak ekonomi içerisindeki üretken konumuna tekrar kavuşmasına imkân sağlanmaktadır.” İlgili düzenlemede doğrudan iflâsın önlenmesi kapsamında bir değişiklik mevcut olmasa da, borçlunun işletmesinin faaliyetlerine devam edip tasfiyeden çıkarak ekonomi içerisinde tekrar üretken bir konuma kavuşması hedeflendiği için kanaatimizce iflâs kurallarının yenilikçi anlayış kapsamında ele alınabilecek amacına hizmet ettiği ifade edilebilir.

B. Yenilikçi Anlayışın Alman Reform Kanunundaki Görünüm Şekilleri

Almanya’da reform kanunu olarak nitelendirilen ve köklü bir değişiklik getiren Alman Aciz Kanunu (Insolvenzordnung), 5. 10. 1994’te kabul edilerek⁸⁰, 01.01.1999 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Alman külli takip sisteminde önemli değişiklikler vücuda getiren reform kanununa isim olarak verilen “Insolvenzordnung (InsO)” kavramını hukukumuzda tam olarak karşılayan teknik bir kavram mevcut olmayıp⁸¹ ilgili kavramın Türkçeye çevirilerinde farklı ifadeler kullanılmıştır. Bu kavramın tercümelelerinde “İflâs Kanunu”⁸², “Külli Takip Kanunu”⁸³, “Aciz Haline İlişkin Kanun”⁸⁴, “Alman Aciziyet Kanunu”⁸⁵ ve “Aciz

⁸⁰ BGB1. I S. 2866.

⁸¹ Deliduman, Seyithan, Yeni Alman Aciz Kanunu Genel Hükümleri, EÜHFD, 2000/1-2, s. 617; Akil, Cenk, Alman Aciz Kanunu’nun Bakiye Borçtan Kurtulma Prosedürü ve Tüketici Acizine İlişkin Hükümleri, AÜHFD, C. 61, S. 3, Y. 2012, s. 1207.

⁸² Özkaya-Ferendeci, Hamide Özden, Alman Hukukunda Ödeme Güçlüğü İçindeki Şirketlerin Yapılandırılmasına İlişkin Düzenlemeler, Doç. Dr. Mehmet Somer’e Armağan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 2006, s. 652 vd.; Özkaya-Ferendeci, Hamide Özden, Alman Hukukunda Tüketici İflâsı ve Bakiye Borçtan Kurtulma İmkânı, MÜHF-HAD, C. 14, S: 1-2, s. 58 vd.

⁸³ Gaul, Hans Friedhelm / Deren-Yıldırım, Nevhis (Çeviren), Federal Alman Cumhuriyetinde Yeni Külli Takip Hukuku, İÜHF, Y. 1995-1996, S. 1-2, s. 465 vd.; Yıldırım / Deren-Yıldırım, s. 353 vd.

⁸⁴ Stallman / Tercan, Alman Aciz Hukuku, s. 413 vd. Yazar Insolvenzordnung olarak isimlendirilen reform kanununun, ödeme güçlüğü içine düşen borçlunun bu durumdan kurtarılıp iyileştirilmesi (Sanierung), bunun imkân

Kanunu”⁸⁶ gibi çeviriler kullanılmıştır. Biz de yapılan diğer çevirilere karşılık bundan sonraki kısımlarda Alman hukukuna ilişkin bilgiler verirken Aciz Kanunu kavramını kullanmayı daha uygun⁸⁷ görmekteyiz.

Aciz hukuku, resmi olarak düzenlenen bir usûl içerisinde bütün alacaklılarını tamamen tatmin edebilecek durumda olmayan borçlunun malvarlığı sorumluluğunun kolektif (müşterek) şekilde gerçekleştirilmesine hizmet eden maddî hukuka ve usûl hukukuna ilişkin normların tamamıdır⁸⁸. Bu durumda aciz hukuku, kendisine karşı yöneltilen vadesi gelmiş alacaklıları tatmin edecek durumda olmayan borçlunun ekonomik durumunu belirtmekte olup bu durum Aciz Kanunu’nun 17. maddesinde, (genel aciz sebebi olan) borçlunun ödeme güçlüğü veya ödemedi aciz hali (Zahlungsunfähigkeit) olarak tanımlanır⁸⁹. Tüzel kişilerde bu aciz sebebinin yanında 19. maddeye göre aşırı borçlanma durumu da (Überschuldung) aciz sebebi olarak ortaya çıkmaktadır⁹⁰.

dâhilinde olmaması halinde, malvarlığının tasfiyesini (Liquidation) öngördüğünü ifade ettikten sonra, Alman hukukunda her iki durumu da ifade edecek şekilde Insolvenz kavramının kullanıldığını ve Türk hukukunda da buna benzeyen teknik bir kavramın olmamasından bahisle her iki durumu da ifade etmek adına iflâs kanunu ile de karıştırılmaması adına bu kavramı tercih ettiğini ifade etmiştir.

⁸⁵ Rüzgaresen, Cumhur, İflâs Sebepleri, Ankara 2011, s. 9 vd.

⁸⁶ Üstündağ, s. 1 vd.; Karşlı, s. 464; Başözen, Tasarruf Yetkisi, s. 1, dn. 1; Taş Korkmaz, Hülya, İflâs Masası, Ankara 2010, s. 23, dn. 3; Deliduman, Alman Aciz Kanunu, s. 617 vd.

⁸⁷ Deliduman, Aciz Kanunu kavramının kullanılmasında hukukumuzda teknik bir karşılığı olmadığı için, “Insolvenz” kavramından hareket edilebileceğini ve reform niteliğindeki bir düzenlemenin önceki kanunları ifade etmek için kullanılan kavramlardan farklı şekilde kullanılmış olmasının da böyle bir ihtiyacı doğurduğunu kanaatimizce de haklı olarak ifade etmiştir. Yazar ayrıca “Insolvenz” kelimesinin, “Solvenz” (ödeme kabiliyeti) kelimesinin olumsuz şekli olarak ödeyememe, ödeme güçlüğü anlamlarına geldiğini belirttikten sonra hukukumuzda bunu en iyi şekilde ifade eden kavramın “aciz” kavramı olduğunu ifade etmiştir (Deliduman, Alman Aciz Kanunu, s. 617-618, dn. 4).

⁸⁸ Keller, s. 2, Kn. 1.

⁸⁹ Keller, s. 2, Kn. 2.

⁹⁰ Keller, s. 2, Kn. 2; Foerste, s. 66, Kn. 114; Rüzgaresen, s. 45.

Alman aciz hukuku esas itibariyle, 1999'da yürürlüğe giren Alman Aciz Kanunu içerisinde düzenleme alanı bulmuştur. Bu kanun, yürürlüğe girmesi ile birlikte İflâs Kanunu'nu (Konkursordnung)⁹¹, Konkordato Kanunu'nu (Vergleichsordnung)⁹² ve iki Almanya'nın birleşmesinden önceki dönemde kurulu olan Demokratik Almanya'ya bağlı bulunan, birleşmeden sonra yeni Almanya Federal Eyaletleri haline gelen ve ilgili eyaletlerde uygulanan Külli Takip Kanunu'nu (Gesamtvollstreckungsordnung)⁹³ yürürlükten kaldırmış⁹⁴ ve Almanya içinde yeknesak bir düzenleme getirerek hukuk birliğini temin etmiştir⁹⁵.

Almanya'da iflâs hukuku alanında yeni düzenlemeler getiren Aciz Kanunu'na ilişkin çalışmalar, Federal Adalet Bakanlığı'nın; bilim adamları, iflâs hukuku uygulayıcıları ile sendika ve sivil toplum örgütleri bünyesinde çalışan uzmanlardan oluşturduğu bir komisyonla 1978 yılında başlamış ve bu çalışmalar 20 yıldan fazla bir süre devam ederek, kanun 1999 yılında yürürlüğe girmiştir⁹⁶.

Bu şekilde uzun ve titiz bir çalışmanın ürünü olan Alman Aciz Kanunu'nun, getirdiği enstrümanlarla ve kanunun oluşmasına esas teşkil eden düşüncelerle hali hazırda reform ihtiyacı içerisinde olan Türk İcra ve İflâs Kanunu bakımından da yol gösterici olacağı muhakkaktır. Bu sebeplerle yeni kanun ile ulaşılacak istenen amacı ve bunu gerçekleştirmeyi sağlayacak enstrümanları izah etmekte fayda görüyoruz.

Alman Aciz Kanunu, yürürlüğe girmesiyle birlikte birçok yeniliği beraberinde getirmiştir. Bu kanun ile iflâs kurallarının yenilikçi anlayış çerçevesindeki amacı da belirli kurumlar vasıtasıyla ön plana çıkmıştır. Bu husus esasında Alman kanun koyucusunun ilgili amacı Aciz Kanunu'nun temel yapı taşlarından biri olarak gördüğünün açık bir belirtisidir.

⁹¹ 10.02.1877, RGB1. 351.

⁹² 26.02.1935, RGB1, 321.

⁹³ 23.05.1991, BGB1. I, 1185.

⁹⁴ Becker, Christoph, Insolvenzrecht, 3 Auflage, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2010, s. 21, Kn. 51; Bork, s. 5, Kn. 8.

⁹⁵ Gaul/ Deren-Yıldırım, Külli Takip, s. 465; Deliduman, Alman Aciz Kanunu, s. 618; Üstündağ, s. 1.

⁹⁶ Bork, s. 5, Kn. 8; Stallman / Tercan, Alman Aciz Hukuku, s. 414; Karşı, s. 458.

Alman iflâs hukukunda yeni bir düzenlemeye duyulan ihtiyaç 1973 yılında patlak veren “petrol krizi” içerisinde kendisini iyice hissettirmiştir. Bu çerçevede yürürlükteki hukukun kriz sonucu ortaya çıkan ekonomik sonuçları ortadan kaldırmaya yönelik yetersiz kaldığı anlayışı ortaya çıkmıştır⁹⁷. Nitekim, 1973 yılındaki petrol fiyatlarındaki artıştan kaynaklanan kriz, 1972 ile 1975 yılları arasındaki iflâs ve konkordato taleplerinin iki misli artmasına neden olan ekonomik bir gerilemeyi beraberinde getirmiş ve bu durum daha geniş bir kamuoyu tarafından o dönemki reform taleplerinin dikkatli bir şekilde takip edilmesi neticesini doğurmuştur. İflâs ve konkordato hukukunun ekonomik problemler karşısında çözüm üretebilmesine ilişkin fonksiyon işlevsizliği, o dönemki reform tartışmalarının durumuna uygun olarak “iflâsın iflâsı”⁹⁸ sloganıyla ortaya konulmuştur⁹⁹. Eski Alman İflâs Kanunu değişen ve sürekli gelişim gösteren sosyal ve ekonomik ihtiyaçlara cevap vermekten uzak kalmış, önceki düzenlemeleri itibariyle sadece imtiyazlı alacaklıların haklarını korumayı gerçekleştirmeye yönelik bir uygulama şeklini almıştır¹⁰⁰.

Alman İflâs Kanunu’nun yetersiz kalmasındaki temel etkenler, ilgili kanunun üçüncü maddesinde de ifadesini bulan, “şahsi alacaklıların tümünün garameten tatmini” işlevini kaybettiren bazı durumların varlığıdır ki bunlar; iflâs taleplerinin çoğunluğunun masada yeterli mal

⁹⁷ Üstündağ, s. 1; Bork, s. 5, Kn. 8.

⁹⁸ Detaylı bilgi için bkz. Kilger, s. 142-166; “İflâsın iflâsı” düşüncesini doğuran önemli sebeplerden birisi masa malvarlığının yeterli olmamasından (Massearmut) dolayı iflâsların açılmamasıydı. Bu durumda devlet tarafından mümkün mertebe hızlı ve eşit bir tatmin imkânı ortaya çıkararak düzenli bir tasfiye yerine (bir kısım) alacaklıların alacaklarını öncelikle alması neticesini doğuran düzensiz cüzi icra sistemi devreye girmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Schilken, Eberhard, Probleme des Insolvenzeröffnungsverfahrens bei Massearmut, Eberhard Schilken, Nevhis Deren-Yıldırım, Kâmil Yıldırım (Hrsg.), Zivilverfahrensrechtliche Probleme des 21. Jahrhunderts-aus der Vortragsreihe “Vortraege auf zwei Kontinenten”, Rechtswissenschaft im Gardez!, Band 23, Gardez! Verlag, Remscheid 2006, s. 124 vd.

⁹⁹ Gesetzentwurf der Bundesregierung, Entwurf einer Insolvenzordnung (InsO), Drucksache 12/2443, s. 103.

¹⁰⁰ Özkaya-Ferendeci, Ödeme Güçlüğü, s. 652.

bulunmaması nedeniyle reddedilmesi¹⁰¹, gerçekleştirilen takiplerin nihayetinde teminatlı alacaklıların paraya çevirme haklarına haiz olup masa malvarlığını azaltmaları bunu müteakip imtiyazsız alacaklıların alacaklarının çok az bir kısmına kavuşmaları, kriz tehdidi ile baş başa olan borçlunun alacaklılar aleyhine malvarlığı değerlerini elinden çıkarması ve buna mani olmayı sağlayacak bir araç olan iptal davasının ispat güçlüğü sebebiyle etkisiz bir silah olması ve son olarak iflâs talebinin çok geç ileri sürülmesinden bahisle borçlunun alacaklıları tatmin edecek malvarlığının neredeyse kalmamasıdır¹⁰². Eski Alman İflâs Kanunu, yetersiz kalmasındaki bu etkenlerin yanında esasında daha çok alacaklıyı korumak ve onun menfaatlerini gözetmek esastan hareket etmekte¹⁰³ ve bünyesinde yer verdiği enstrümanlarla borçlunun iyileştirilmesine (yapılandırılmasına) yeterince hizmet edememekteydi.

İlgili sebepler Alman hukukunda iflâsla ilgili düzenlemelerin revize edilmesi ihtiyacını doğurmuş ve bunun sonucunda uzun bir çalışmanın semeresi olarak Alman Aciz Kanunu kabul edilerek yürürlüğe girmiştir.

Aciz Kanunu ile ulaşılmak istenen amaç, Türk İcra ve İflâs Kanunu'ndan farklı olarak, kanunun 1. maddesinde bizzat yer edinmiş ve ilgili maddede aciz usûlünün amaçları şu şekilde izah edilmiştir:

“1. Aciz prosedürü, borçlunun mallarının paraya çevrilmesi ve elde edilen paranın paylaşılması veya bir aciz planı doğrultusunda özellikle işletmenin ayakta kalmasını sağlamaya yönelik farklı bir düzenleme ile borçlunun alacaklılarının müştereken tatminine hizmet eder. 2. Dürüst borçluya, kalan borçlarından (yükümlülüklerinden) kurtulma imkânı verilir.”

¹⁰¹ Alman doktrininde iflâs ve konkordato hukuklarının, iflâslarda büyük niteliklere ulaşan masada malvarlığı kalmaması sebebine binaen, artık kendilerine tevdi edilen görevleri yerine getirmekten uzak oldukları ve bütün usûllerin $\frac{3}{4}$ 'ünün masa (malvarlığının) eksikliği sebebiyle hiç açılmadığı, diğer % 10'unun da vaktinden önce tekrar durdurulduğu ifade edilmiş ve iflâs alacaklıları için paylaşımın söz konusu olduğu hallerde ise, ortalama iflâs paylarının %3-5 civarında olduğu, tasfiye usûlü içerisinde tasdik edilen konkordatonun da % 1 civarında olduğu belirtilmiştir (Bork, s. 5, Kn. 8).

¹⁰² Gaul / Deren-Yıldırım, Külli Takip, s. 465-467.

¹⁰³ Özkaya-Ferendeci, Ödeme Güçlüğü, s. 652.

Aciz prosedürünün temel amaçlarının yer edindiği kanunun ilgili 1. maddesi, kanunun diğer normları için bir program ve bu normları yorumlamaya yardımcı bir hüküm niteliğindedir¹⁰⁴. İlgili madde, borçlunun malvarlığının değerlendirilmesine yönelik alacaklıların menfaatlerinin güçlendirilmesi (daha etkin bir hale getirilmesi), aciz planı çerçevesinde kanuni düzenlemeden ayrılan bir düzenleme ile alacaklıların tatminine imkân sağlaması ve ayrıca “dürüst” borçluya kalan borçlarından kurtulması imkânı verilmesi gibi aciz hukukuna esas teşkil eden hedeflere ulaştıracak hususları¹⁰⁵ içermektedir¹⁰⁶.

Aciz Kanunu'nun birinci maddesinden anlaşıldığı üzere, aciz hukukunun öncelikli amacı, alacaklıların müşterek (birlikte, kolektif) tatmini olup bu tatminin oransal olarak-eşit ve mümkün mertebe en iyi bir şekilde gerçekleştirilmesi gerekir¹⁰⁷. Diğer bir ifade ile borçlunun malvarlığının bütün alacaklıları tatmine yetmediği durumda aciz sebebinin varlığı söz konusu olur ve bu durumda müşterek tatmin, eşit bir şekilde ve hisse oranında tatmin anlamına gelir¹⁰⁸. Bu durumda alacaklıların talepleri tamamen yerine getirilmeyip aksine belirli bir yüzdelik olarak yerine getirilir¹⁰⁹. Bu oranın yüksekliği ise, değerlendirilebilecek malvarlığının miktarına bağlı olup ilgili oran bütün aciz alacaklıları için eşit yükseklikte olmalıdır (“par conditio creditorum”¹¹⁰-eşit tatmin ilkesi)¹¹¹.

Borçlunun ekonomik kriz içerisinde bulunduğu durumlarda, alacaklıların mümkün mertebe en iyi şekilde tatminini gerçekleştirecek hukukî çerçeve şartlarını barındıran kanunun 1. maddesi, bunun için, ilk etapta borçlunun malvarlığının aciz prosedürü yoluyla değerlendirilmesini yani borçlunun mallarının paraya çevrilmesi ve elde

¹⁰⁴ Andres, Dirk / Leithaus, Rolf / Dahl, Michael, Insolvenzordnung Kommentar, 3. Auflage, München 2014, § 1, Kn. 1; Braun-InsO / Kießner, § 1, Kn. 1; Nerlich, Jörg / Römermann, Volker, Insolvenzordnung (InsO) Kommentar, 28. Ergänzungslieferung, Stand: Januar 2015, § 1, Kn. 1.

¹⁰⁵ Paulus, Christoph G., Insolvenzrecht, Verlag C.H Beck, München 2009, s. 4, Kn. 10.

¹⁰⁶ Andres / Leithaus / Dahl, § 1, Kn. 1.

¹⁰⁷ Paulus, s. 3, Kn. 8.

¹⁰⁸ MünchKomm-InsO / Ganter / Lohmann, § 1, Kn. 52.

¹⁰⁹ MünchKomm-InsO / Ganter / Lohmann, § 1, Kn. 52.

¹¹⁰ Bkz. I, B.

¹¹¹ MünchKomm-InsO / Ganter / Lohmann, § 1, Kn. 52.

edilen paranın alacaklılar arasında paylaştırılmasını öngörmüştür¹¹². Alacaklıların tatmin edilmesine yönelik borçlunun malvarlığının paraya çevrilmesi ile ilgili önem derecesi aynı olan 3 yol mevcut olup bunlar tasfiye (*Liquidation*), yapılandırma-iyileştirme (*Sanierung*) ve devrederek iyileştirme (*übertragende Sanierung*) 'dir'¹¹³.

Aciz Kanunu, bünyesinde yer verdiği tasfiye yolu ile müflisin mallarının satılarak, iflâs alacaklılarının mümkün mertebe en fazla ve eşit şekilde tatmin edilmesine ulaşmaya çalıştığı klasik amaç yanında, yapılandırma (iyileştirme) ve devrederek iyileştirme gibi araçlara da yer vererek yenilikçi anlayış çerçevesinde ele alınabilecek olan iflâs önleme ve borçlunun ayakta kalmasını sağlamaya yönelik amaçları da gerçekleştirmeye çalışmaktadır.

Bu araçlar içerisinde yer alan yapılandırmanın veya yeniden düzenlemenin (reorganizasyon) Aciz Kanunu içerisinde düzenlenen kanuni bir tanımı mevcut olmayıp, doktrinde bundan kastedilenin, genel olarak bir şirketi onun ilerlemesini tehlikeye koyacak bir durumdan çıkarmaya uygun ve gerekli görülen tedbirlerin tamamı olarak ifade edilmiştir¹¹⁴.

Yapılandırma (iyileştirme) bu yönüyle tehdit altında olan işyerlerinin bütünüyle veya en azından bir bölümünün kurtarılmasına ve rekabete yönelik sağlıklı bir piyasa katılımcısı olarak varlık gösterebilmesine imkân sağlar. Bunun dışında, alacaklılar hayatta kalmayı başaran bir şirketin ekonomik yaşamına devam etmesiyle birlikte, düzenli olarak şirketin bir bütün olarak ortadan kalkması ile elde edecekleri değere karşılık, daha yüksek bir hisse alabilirler¹¹⁵. Alacaklılar

¹¹² Reischl, s. 1, Kn. 1.

¹¹³ Wellensiek, Jobst, Übertragende Sanierung, NZI, H. 5, 2002, s. 233; Bork, s. 3, Kn. 4.

¹¹⁴ Wellensiek, s. 233; Hagebusch, Alfred / Oberle, Thomas, Gläubigerbefriedigung durch Unternehmenssanierung: die übertragende Sanierung - Eine Bestandsaufnahme vor dem Hintergrund jüngster InsO-Reformen, NZI, H. 11, 2006, s. 619; Buth, Andrea K. / Hermanns, Michael (von herausgegeben), Restrukturierung, Sanierung, Insolvenz, Handbuch, 4. Vollständig neu bearbeitete Auflage, C.H.BECK München, 2014, § 24, Kn. 73.

¹¹⁵ Bork, s. 226, Kn. 413.

bu durumda yapılandırılan şirketin ekonomiye kazandırılarak elde edilen gelirinden tatmin edilirler¹¹⁶.

Kanunda yenilikçi anlayış çerçevesinde ifade edilecek amacı gerçekleştirmeye yönelik araçlardan bir diğeri de devrederek iyileştirmedir. *Wellensiek*, devrederek iyileştirmede, şirketin iyileştirilmesinin özel bir görünüm şeklinin söz konusu olduğunu bununla şirketin kendi sahibinden (şirket hamili), tüzel kişi veyahut da gerçek kişiden ayrıldığını ifade etmiştir. Yazar bunu müteakip bu ayrılmanın, şirketin “*asset-deals*”¹¹⁷ adı verilen bir yolla satışıyla yani şirketin münferit malvarlığı değerlerinin bir paket (bütünlük) içerisinde fonksiyon birliğini temin edecek şekilde bir alıcıya satılmasıyla gerçekleştiğini de belirtmektedir¹¹⁸. Şirketi almaya talipli olan kişi, bu hedef doğrultusunda kurulan bir ortaklık grubu (şahıs ve sermaye şirketleri ile her türlü âdi ortaklıklar) olabileceği gibi, şirketin bir rakibi veya iş sahasını genişletmek isteyen diğerk bir şirket de olabilir¹¹⁹.

“*Asset-Deals*” satışıyla şirketin pasifleri önceki şirket sahibinde kalacak, aktifleri ise şirketi satın alan yeni sahibine geçecektir¹²⁰. Bu şekilde şirketin satılması sonucu alıcı tarafından ödenen para ile alacaklılar tatmin edileceklerdir¹²¹. Devrederek iyileştirme ile amaçlanan husus esasında, şirketin, şirket sahibinden bağımsızlaşarak ve dolayısıyla şirket borçlarından kurtulmayı sağlayan bir avantajla kendi mevcudiyetini sürdürmesinin teminat altına alınmasıdır¹²².

Şirketin devrederek iyileştirme yoluyla satışının sağlanması birçok açıdan avantajlara sahiptir. Bu şekilde bir satışın gerçekleşmesiyle,

¹¹⁶ Bork, s. 226, Kn. 414.

¹¹⁷ Bir şirketin satışı temel olarak iki şekilde gerçekleştirilir. Bunlar “*Asset Deal*” ve “*Share Deal*”dir. *Share Deal* satışta, şirketin devri, şirket hamilinin (sahibinin) devretmesi yoluyla gerçekleşir. Örneğin bir limited şirket tarafından işletilen bir şirketin satışının bütün hisselerinin bir limited şirkete devri yoluyla yapılması (Reul, Adolf / Heckschen, Heribert/ Wienberg, Rüdiger, *Insolvenzrecht in der Gestaltungspraxis, Immobilien-, Erb- und Familienrecht*, Verlag C. H. Beck, München 2012, Kn. 2).

¹¹⁸ *Wellensiek*, s. 233.

¹¹⁹ Bork, s. 235, Kn. 434.

¹²⁰ Buth / Hermanns, § 24, Kn. 74.

¹²¹ Stallman / Tercan, Alman Aciz Hukuku, s. 423; Bork, s. 226, Kn. 414.

¹²² Hagebusch/ Oberle, s. 619; Buth / Hermanns, § 24, Kn. 74.

şirkette mündemiç bulunan katma değer muhafaza edilmeye devam edecek ve alıcıya devredilebilecektir. Bu, alacaklının kendi lehine olarak satış sonucu elde edilen paradan daha yüksek bir miktar ve oranla tatminine imkân sağlayacaktır. Bunun dışında, şirketin devam ettirilerek mevcudiyetinin korunmasına engel olan hususlar izale edilecek, iş yerleri muhafaza edilecek¹²³ ve bölgesel ekonomik yapı da bunlara binaen himaye edilecektir¹²⁴.

Yukarıdaki izahlardan da görüleceği üzere, şirketin bu şekilde satışı ve şirket sahibinden bağımsızlaşarak da olsa hayatına devam etmesi borçlu malvarlığının değerlendirilmesinin görünüm şekillerinden birisi olup, bu satışla birlikte aciz tasfiyesinin 1. maddesinde ifadesini bulan amaç karşılanmış olur. Devrederek iyileştirme ile birlikte, boçlunun mevcudiyetinin devam etmesi olarak ifade edilebilecek iflâs kurallarının yenilikçi anlayışı çerçevesinde amacı böylece gerçekleştirmiş olacaktır.

Aciz Kanunu'nda yer verilen ve özellikle işletmenin ayakta kalmasını temin ederek alacaklıların müşterek tatminine hizmet eden araçlardan bir diğeri “aciz planı”dır (InsO. md. 217-269). Plan, kanuna ilişkin gerekçede aciz hukukuna ilişkin reformun temel parçası (esaslı noktası) olarak nitelendirilmiştir¹²⁵. Aciz planına ilişkin düzenlemeler, köklerini kısmi olarak 31.12.1998 tarihine kadar geçerli olan Konkordato Kanunu içerisinde ve kısmi olarak da Amerikan hukukunda geçerli olan Chapter XI' (11. Bölüm) de bulur¹²⁶. Bu plan önceki kanunda düzenleme alanı bulan konkordatoya etki ve nitelikleri itibarıyla benzese de amaçları bakımından farklılıklar göstermekte olup, konkordato iyi niyet sahibi borçlular için getirilen bir sistem iken, aciz planı borçlunun ekonomik olarak varlığını devam ettirmesine fırsat veren ve dolayısıyla alacaklılar ile borçlunun menfaatlerini dengeli bir şekilde telif ettiren bir sistemdir¹²⁷.

¹²³ Alman Federal Mahkemesi de verdiği bir kararda, işletmenin planlanan bir satışının, sıklıkla şirketin ortadan kalkmasına nazaran daha uygun bir değerlendirme aracı olduğunu ve bunun dışında iş yerlerinin muhafaza edilmesini gerçekleştirmeyi vadettiğini ifade etmiştir (BGH NJW, 1987, 844).

¹²⁴ Buth / Hermanns, § 24, Kn. 73.

¹²⁵ BT-Drucks. 12/7302, S. 181.

¹²⁶ Andres / Leithaus / Dahl, § 1, Kn. 3.

¹²⁷ Özkaya-Ferendeci, Ödeme Güçlüğü, s. 656.

Aciz planı ile borçlu şirketin iyileştirilmesi hedefi çerçevesinde planın en yüksek gayesi olan alacaklıların müştereken tatminine ulaşılmaya çalışılır¹²⁸. Aciz planının hazırlanması, borçlu malvarlığının değerlendirilmesinde (satılması) esnekliği artırır ve aynı zamanda alacaklıların haklarının güçlendirilmesini temin eder¹²⁹. Diğer bir ifade ile bu plan; (aciz tasfiyesine) katılanlara, başlanan acizleri alacaklı hâkimiyeti (Glaeubigerautonomie) temelinde esnek ve ekonomik olarak etkili bir şekilde tasfiye etme imkânını bahşeder¹³⁰.

Aciz planı ile aciz tasfiyesi içerisinde aciz durumuna düşmüş şirketlerin iyileştirilmesi kolaylaştırılır ve bu iyileştirme birleştirilmiş bir usûl içerisinde düzenlenir¹³¹. Daha önce de ifade edildiği üzere alacaklıların tatmin edilmesine yönelik borçlunun malvarlığının paraya çevrilmesi ile ilgili üç yol (tasfiye, yapılandırma-iyileştirme, devrederek iyileştirme) mevcuttur. Borçlu malvarlığını değerlendirmeyi öngören bu niteliklerden her birisi, kanuni direktifler doğrultusunda veya sözleşme özgürlüğü (serbestçe hareket etme) çerçevesinde bir aciz planı temelinde yürütülebilir¹³².

Aciz planı, borçlunun mevcudiyetinin devam ettirilmesi ve alacaklıların tatmini doğrultusunda, borçlu ile alacaklı topluluğu arasında özel hukuka dayanan bir sözleşme niteliğinde olup¹³³ alacaklılar topluluğunun bununla taleplerinin bir kısmından feragat etmeleri ve kalan kısmını da ertelemeleri ilgili planın tipik içeriğini oluşturur¹³⁴.

Alman Aciz Kanunu'nda 217. madde ve devamında düzenlenen aciz planı usûlü, borçlu şirketin iyileştirilmesine hizmet etmesi¹³⁵ cihetiyle iflâs kurallarının yenilikçi anlayış çerçevesindeki amacını gerçekleştiren enstrümanlardan birisi olarak kanundaki yerini almıştır. Ancak doktrinde, aciz planının iyileştirmeyi kolaylaştırması gerektiği ifade edildikten sonra aciz planının, kanunun yürürlüğe girmesinden

¹²⁸ Keller, s. 613, Kn. 1623.

¹²⁹ Andres / Leithaus / Dahl, § 1, Kn. 3.

¹³⁰ BT-Drucks. 12/7302, S. 181.

¹³¹ Gogger, Martin, Insolvenzrecht, 2. Auflage, Verlag C. H. Beck, München 2006, s. 5.

¹³² Bork, s. 4, Kn. 6.

¹³³ Özkaya-Ferendeci, Ödeme Güçlüğü, s. 656.

¹³⁴ Özkaya-Ferendeci, Ödeme Güçlüğü, s. 658. vd.

¹³⁵ Keller, s. 3, Kn. 5; Reischl, s. 1, Kn.1.

itibaren 10 yıllık süreç içerisinde düzeltilmeye muhtaç olduğunun ve son ekonomik ve finansal krizlerin gösterdiği gibi yeni Aciz Kanunu'nun bütün talepleri karşılamadığının¹³⁶ ortaya çıkması üzerine kanun koyucunun “Şirketlerin İyileştirilmesini Kolaylaştıran Ek Kanun”¹³⁷ ile birlikte, iyileştirmeyi (yapılandırmayı) destekleyen ve özellikle bunu doğrudan güçlendiren ek kuralları (özellikle InsO. md. 270b) aciz kanununa eklediği ifade edilmiştir¹³⁸.

İlgili düzenlemeler göz önüne alındığında yeni kanun ve dolayısıyla aciz hukukunun gelişimi ile ilgili şu tespitler önem kazanacaktır: Alacaklıların tatmin edilmesinin yanı sıra borçlunun ayakta kalmasını da temin eden¹³⁹ aciz usûlünün tatbiki, ekonomik yaşamın dayanıklı hale getirilmesini destekler. Nitekim sağlam bir ekonomi, tüketiciye varıncaya kadar birbiri ile sıkı ilişkiler içerisinde bulunan bütün piyasa katılımcılarının ödeme gücünün olması ve katılımcıların kendilerine düşen yükümlülükleri yerine getirmesi sonucu iyi bir şekilde işleyecek bir ekonomik yaşam ile olur ki aksi hâlde her birinin ayrı ödeme güçlüğü, geniş kapsamlı zincirleme reaksiyonlara sebep oluşturup ekonomik çöküşü hızlandırır. Ekonomik piyasada bu durumda ödeme güçlüğü çeken her bir kişi diğer bir piyasa katılımcısına zarar verir. Bu yüzden aciz prosedürünün bu aşamadaki görevi, potansiyel suçluyu şimdilik (geçici olarak) tedbiren piyasadan uzaklaştırmak ve iyileştirmeyi denemektir¹⁴⁰.

Aciz hukuku borçlunun malvarlığının tasfiyesi veya şirketin kapatılması sonucuyla piyasa ekonomik düzeninin zorunlu bir parçasını oluşturur. Bu yönüyle aciz hukuku hafife alınmaması ve olumsuz olarak değerlendirilmemesi gereken bir piyasa temizleme (Marktbereinigung)

¹³⁶ Rumpf, Christian, Die Insolvenz des Verbrauchers in Deutschland, DEÜHFD, Özel Sayı, C. 16, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'e Armağan, C. III, 2014, s. 2367.

¹³⁷ Gesetz zur weitere Erleichterung der Sanierung von Unternehmen (ESUG), vom 7. 12. 2011, BGBI, 2582.

¹³⁸ Bork, s. 9, Kn. 17; Reischl, s. 1, Kn.1.

¹³⁹ Aciz hukukunun amacı geçerli oldukları ülkeler itibariyle farklılıklar gösterebilmektedir. Bu amaç örneğin Fransa'da olduğu gibi şirketlerin ve işyerlerinin kurtarılması olabileceği gibi İngiltere'de olduğu gibi girişimcilik ruhunun desteklenmesi olabilmektedir (Paulus, s. 4, Kn. 9).

¹⁴⁰ Reischl, s 1, Kn. 6.

fonksiyonuna sahiptir¹⁴¹. Ancak Aciz hukuku, hiçbir şekilde daha çok sadece bir piyasa temizlemeye hizmet etmez, aksine alternatif olarak, piyasa devamlılığını yeniden tesis eder. Kanun yapılandırma (iyileştirme) alternatifi ile bütün ihtimallerden en kötüsünün vücuda gelmesi senaryosuna karşı şirketin hayatına devam etmesine imkân veren bir gelecek şansı sunar. Nihai olarak aciz hukukunda öngörülen, mutlak surette bir bitiş yerine şimdi artık iyileştirmeye yönelik bir şansın varlığıdır¹⁴².

Aciz Kanunu'na ilişkin düzenlemelerin tamamına bakıldığında yenilikçi anlayışın kanunun şekillendirilmesinde önemli bir rol oynadığı görülecektir?

IV. SONUÇ

Çalışmamızda iflâs kurallarının amacı klasik (geleneksel) anlayış ve yenilikçi anlayış şeklinde bir sınıflandırmaya tabi tutularak Türk hukuku ve Alman hukuku bakımından değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda Türk hukuku bakımından mehaz niteliğinde olan İsviçre hukukunun ilgili hükümleri de kısmen değerlendirilmiştir.

İflâs kurumunun iyi anlaşılabilmesi için iflâs kurallarının amacı üzerinde durmak gerekir. Zira iflâs hukuku kurallarının uygulanması ve yorumlanmasında bu kuralların amacı daima göz önünde bulundurulmalıdır.

İflâs hukuku ekonomik hayatın bir parçasını teşkil eder. İflâs vücuda getirdiği ağır neticeleri ile toplumun sosyal yapısına ve özellikle ekonomik düzenine olumsuz yönde tesir eden ve çoğu durumda genel inanç ve güveni zedeleyen sosyal bir hastalık olup; iflâsın hukukî sonuçları nazara alındığında, bu kurumun iyi veya kötü şekilde işletilmesi neticesinde ortaya çıkacak olan fayda veya zarar sadece alacaklıların ve borçlunun menfaatlerini değil aynı zamanda genel menfaatleri (kamu menfaatlerini) de ilgilendirecektir. İflâs ile ilgili getirilen düzenlemeler bu yönüyle ticari hayatın ve dolayısıyla ekonomik yaşamın muntazaman işlemesi ile doğrudan ilgili düzenlemelerdir.

¹⁴¹ Keller, s. 3, Kn. 6.

¹⁴² Paulus, s. 1, Kn. 2.

İflâsın, alacaklıların mümkün mertebe en fazla ve eşit şekilde tatmini ile alacaklıların menfaatlerine hizmet etmesi söz konusu iken, iflâs kuralları içerisinde yer alan bazı araçlarla iflâsın meydana gelmesinin önüne geçilmesi dolayısıyla borçlunun/müflisin menfaatlerine hizmet etmesi söz konusu olacaktır.

İflâsın klasik (geleneksel) amacı, müflisin haczedilebilir mallarının satılarak, bu satıştan elde edilen para ile belirli bir plan çerçevesinde ve kuralların icap ettirdiği şekilde iflâs alacaklılarının mümkün mertebe en fazla ve eşit şekilde tatmin edilmesidir. İflâsın klasik amacı ekonomik yaşamın mevcudiyeti bakımından önemli olup alacaklıların eşit ve âdil bir şekilde tatmin edilmesi, ekonomik yaşamın düzgün bir şekilde işleyişinde büyük bir işlev görür.

İflâsın yenilikçi anlayış çerçevesinde ele alınabilecek amacı ise; borçlunun ekonomik durumunun düzeltilmesi imkânının olması, borçlunun içine düştüğü ekonomik sıkıntıların zamanında fark edilip buna karşı uygun tedbirlerin alınması ya da alacaklıların borçlunun malvarlığı ile bu alacaklarını halen elde edebilmesi imkânının olması halinde iflâsın meydana gelmesinin engellenmesi yani iflâsın önlenmesidir.

İflâs hukuku kuralları içerisinde iflâsı önlemeye diğer bir ifade ile borçlunun mevcudiyetinin devam etmesine olanak sağlayan bazı kurumlar gerek Türk-İsviçre hukukunda gerekse de yeni reform kanununun yürürlüğe girdiği Alman hukukunda ihdas edilmiştir.

İsviçre hukuku bakımından yenilikçi anlayış çerçevesinde değerlendirilebilecek önemli değişiklikler (2013 yılında yapılan ve) 1 Ocak 2014 tarihinde yürürlüğe giren konkordato ile ilgili değişikliklerde kendisini göstermektedir. 2003 yazında mevcut iyileştirme hukuku (Sanierungsrecht) alanında reform ihtiyacı olup olmadığı konusunda bir uzmanlar komisyonu görevlendirilmiştir bu bağlamda somut olarak Amerikan hukukundaki Chapter 11 prosedürü de incelenmiştir. Hazırlanan raporda Amerikan hukukundaki Chapter 11 prosedürünün münferit kurumlarına yer verilmemiş ancak Amerikan hukukundaki yeni eğilimden ilham alınmıştır. Resmi gazetede konkordatoya ilişkin kanun değişikliğinin gerekçesine ilişkin muhtelif yerlerde bu değişikliklerin amacının şirketlerin iyileştirilmesini etkili bir biçimde kolaylaştırmak; borçlunun iyileşme şartlarını düzeltmek; yatırım ortamlarının çekiciliğini güçlendirmek, şirketlerin dayanıklı hale getirilmesini, iyileştirilmesini

önemli ölçüde düzeltmek ve böylece işyerlerini korumak olduğu hususları ifade edilmiştir.

Türk hukukunda bu amaca hizmet eden kurumlar, malvarlığının terki suretiyle konkordato, sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması ve özellikle 7101 sayılı Kanun ile (iflâs erteleme kurumunun yürürlükten kaldırılması üzerine) etkin ve işlevsel bir yapıya kavuşan konkordato kurumlarıdır.

Almanya’da da reform kanunu olarak nitelendirilen ve köklü bir değişiklik getiren Alman Aciz Kanunu ile iflâs kurallarının yenilikçi anlayış çerçevesindeki amacı belirli kurumlar vasıtasıyla ön plana çıkmıştır. Aciz Kanunu ile ulaşılmak istenen amaç, Türk İcra ve İflâs Kanunu’ndan farklı olarak, kanunun 1. maddesinde bizzat yer edinmiş ve ilgili maddede aciz usûlünün amaçları şu şekilde izah edilmiştir: “1. Aciz prosedürü, borçlunun mallarının paraya çevrilmesi ve elde edilen paranın paylaşılması veya bir aciz planı doğrultusunda özellikle işletmenin ayakta kalmasını sağlamaya yönelik farklı bir düzenleme ile borçlunun alacaklılarının müştereken tatminine hizmet eder. 2. Dürüst borçluya, kalan borçlarından (yükümlülüklerinden) kurtulma imkânı verilir.”

Borçlunun ekonomik kriz içerisinde bulunduğu durumlarda, alacaklıların mümkün mertebe en iyi şekilde tatminini gerçekleştirecek hukukî çerçeve şartlarını barındıran kanunun 1. maddesi, bunun için, ilk etapta borçlunun malvarlığının aciz prosedürü yoluyla değerlendirilmesini yani borçlunun mallarının paraya çevrilmesi ve elde edilen paranın alacaklılar arasında paylaşılmasını öngörmüştür. Alacaklıların tatmin edilmesine yönelik borçlunun malvarlığının paraya çevrilmesi ile ilgili önem derecesi aynı olan 3 yol mevcut olup bunlar tasfiye (Liquidation), yapılandırma-iyileştirme (Sanierung) ve devrederek iyileştirme (übertragende Sanierung) ‘dir.

Aciz Kanunu, bünyesinde yer verdiği tasfiye yolu ile müflisin mallarının satılarak, iflâs alacaklılarının mümkün mertebe en fazla ve eşit şekilde tatmin edilmesine ulaşmaya çalıştığı klasik amaç yanında, yapılandırma (iyileştirme) ve devrederek iyileştirme gibi araçlara da yer vererek yenilikçi anlayış çerçevesinde ele alınabilecek olan iflâsı önleme ve borçlunun ayakta kalmasını sağlamaya yönelik amaçları da gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Aciz Kanunu’nda yer verilen ve özellikle işletmenin ayakta kalmasını temin ederek alacaklıların müşterek tatminine hizmet eden araçlardan bir diğeri “aciz planı”dır (InsO. md. 217-269). Alman Aciz Kanunu içerisinde düzenlenmiş olan bu kurumlara

M. Kâmil YILDIRIM / Yakup ORUÇ

bakıldığında yenilikçi anlayışın kanunun şekillendirilmesinde önemli bir rol oynadığı müşahede edilebilecektir.

KAYNAKÇA

- AKİL, Cenk: Alman Aciz Kanunu'nun Bakiye Borçtan Kurtulma Prosedürü ve Tüketici Aczine İlişkin Hükümleri, AÜHFD, C. 61, S. 3, Y. 2012, s. 1207-1221.
- AMONN, Kurt / WALTHER, Fridolin: Grundriss des Schuldbetreibungs- und Konkursrechts, achte, vollständig überarbeitete Auflage unter Zugrundelegung der Schweizerischen Zivilprozessordnung, Stämpfli Verlag AG Bern. 2008.
- ANDRES, Dirk / LEİTHAUS, Rolf / DAHL, Michael: Insolvenzordnung Kommentar, 3. Auflage, München 2014 (kısaltma: Andres/Leithaus/Dahl).
- ARSLAN, Ramazan / YILMAZ, Ejder / TAŞPINAR AYVAZ, Sema / HANAĞASI, Emel: İcra ve İflâs Hukuku, 4. Baskı, Yetkin, Ankara 2018.
- ATALAY, Oğuz: İflâsın Ertelenmesi, Türkiye Bankalar Birliği İcra ve İflâs Kanununda Yeni Düzenlemeler Abant Toplantısı, Bankacılar Dergisi, Y. 14, S. 47, Aralık 2003, s. 93-98.
- BAŞÖZEN, Ahmet: İflâsın Ekonomik Analizi, Legal Medenî Usûl ve İcra İflâs Hukuku Dergisi, C. 2, S. 4, Y. 2006, s. 929-942 (kısaltma: Ekonomik Analiz).
- BAŞÖZEN, Ahmet: Müflisin Tasarruf Yetkisi, Turhan Kitapevi, Ankara 2005 (kısaltma: Tasarruf Yetkisi).
- BAUR, Fritz / STÜRNER, Rolf: Zwangsvollstreckungs-, Konkurs und Vergleichsrecht, Band II Insolvenzrech, 12. Auflage, C.F. Müller Verlag Heidelberg, 1990.
- BECKER, Christoph,: Insolvenzrecht, 3 Auflage, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2010.
- BERKİN, Necmeddin M.: İflâs Hukuku, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1972.
- BORK, Reinhard: Einführung in das Insolvenzrecht, 7. Auflage, Mohr Siebeck, 2014.

- BRAUN, Eberhard: Insolvenzordnung, Kommentar, 6. neu bearbeitete Auflage, München 2014 (kısaltma: Braun-InsO/Bearbeiter, §..., Kn...).
- BREİ, Kathrin / BULTMANN, Britta: Insolvenzrecht, Nomos, 1. Auflage, Baden-Baden 2008.
- BUTH, Andrea K. / HERMANN, Michael (von herausgegeben): Restrukturierung, Sanierung, Insolvenz, Handbuch, 4. Vollständig neu bearbeitete Auflage, C.H.Beck München, 2014.
- DELİDUMAN, Seyithan: İflâs Tasfiyesinde Alacaklılar Toplanması, Seçkin, Ankara 2002 (kısaltma: Alacaklılar Toplanması).
- DELİDUMAN, Seyithan: Yeni Alman Aciz Kanunu Genel Hükümleri, EÜHFD, 2000/1-2, s. 617-622 (kısaltma: Alman Aciz Kanunu).
- DEREN-YILDIRIM, Nevhis: Türk, İsviçre ve Alman Medenî Usûl Hukukunda Kesin Hükümün Sübjektif Sınırları, Alfa, İstanbul 1996 (kısaltma: Sübjektif Sınırlar).
- DEREN-YILDIRIM, Nevhis: İflâsın Hukukî Mahiyeti, İHFM, C. 54, S: 1-4, 1994, s. 331-346 (kısaltma: Hukukî Mahiyet).
- DEREN-YILDIRIM, Nevhis: Türk, İsviçre ve Alman Hukukunda Hacze (Âdi) İştirak, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, İstanbul 1989 (kısaltma: Hacze (Âdi) İştirak).
- DEREN-YILDIRIM, Nevhis: İcra Hukuku'nda Paylaştırmaya İlişkin İlkeler Hakkında Düşünceler İcra Hukuku Analizleri, 3. Baskı, Beta, İstanbul 2011 (kısaltma: Analizler).
- ERMAN, Eyüp Sabri: İflâs İdaresi, Nitelikleri, Seçim ve Çalışma Tarzı, Adalet Dergisi, C. 65, 1974, s. 859-868.
- ERMENEK, İbrahim: İflâsın Ertelenmesi, Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara 2010.
- FOERSTE, Ulrich: Insolvenzrecht, 6. Auflage, C.H. Beck, 2014.
- GAUL, Hans Friedhelm / DEREN-YILDIRIM, Nevhis (Çeviren): Federal Alman Cumhuriyetinde Yeni Külli Takip Hukuku, İÜHFM, Y. 1995-1996, S. 1-2, s. 465-488. (kısaltma: Gaul/Deren-Yıldırım, Külli Takip).

GOGGER, Martin: Insolvenzrecht, 2. Auflage, Verlag C. H. Beck, München 2006.

HAGEBUSCH, Alfred / OBERLE, Thomas: Gläubigerbefriedigung durch Unternehmenssanierung: die übertragende Sanierung - Eine Bestandsaufnahme vor dem Hintergrund jüngster InsO-Reformen, Neue Zeitschrift für Insolvenz- und Sanierungsrecht (NZI), Heft 11, 2006, s. 618-622.

HÄNZLI, Brigit: Die Konkursverwaltung nach schweizerischem Recht Beitrag zur Bestimmung ihrer Rechtsstellung und kurze Darstellung ihres Aufgabenbereiches, Schulthess Polygraphischer Verlag Ag, Zürich 1979.

HÖFLIGER, Martin: Die ausseramtliche Konkursverwaltung nach SchKG, Diss., Freiburg 1987.

JAEGER, Ernst: Insolvenzordnung, Band 2 (§§ 56-102 InsO); 1. Auflage, Henckel, Wolfram/ Gerhard, Walter (Hrsg.), Walter de Gruyter Verlag Berlin-New York 2007 (kısaltma: Bearbeiter, in Jaeger, InsO, 1. Auflage 2007, §...Kn...).

KARSLI, Addurrahim: İcra ve İflâs Hukuku, 3. Baskı, Alternatif, İstanbul 2014.

KELLER, Ulrich: Insolvenzrecht, Verlag Franz Vahlen, München 2006.

KILGER, Joachim: Der Konkurs des Konkurses, in: KTS 1975, Carl Heymanns Verlag, KG, Köln-Berlin-Bonn-München, 36. Jahrgang 1975, s. 142-166.

KURZKOMMENTAR SCHKG: Daniel Hunkeler (Herausgeber), 2. Auflage, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel 2014 (kısaltma: KUKO SchKG-Bearbeiter / IN, Art...Kn...).

KÜBLER, Bruno M. / PRÜTTING, Hans / BORK, Reinhard: Kommentar zur Insolvenzordnung, B. II, Köln, November 2015 (kısaltma: Kübler / Prütting / Bork, InsO / Bearbeiter, §...Kn...).

MOHRBUTTER, Harro / RINGSTMEIER, Andreas: Handbuch Insolvenzverwaltung, 9. Auflage, Carl Heymanns Verlag, Köln 2015.

MÜNCHNER KOMMENTAR zur Insolvenzordnung: Band 1 §§ 1-79, Herausgegeben von Hans-Peter Kirchof, Horst Eidenmüller und

- Rolf Stürner, 3. Auflage, München 2013 (kısaltma: MünchKomm-InsO / Bearbeiter, §..., Kn...).
- NERLICH, Jörg / RÖMERMANN, Insolvenzordnung (InsO): Kommentar, 28. Ergänzungslieferung, Verlag C.H. Beck, München, Januar 2015.
- OEHRİ, Daniel: Der Sachwalter im Nachlassverfahren: Ein Diener zweier Herren, Schulthess, Zürich-Basel-Genf, 2018.
- ÖZEKES, Muhammet: İflâsın Ertenmesi (İİK m. 179-179b; TTK m. 324), Türkiye Barolar Birliği, Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı II-III (İstinaf Derecesi, Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi, Bilirkişilik, İflâsın Ertenmesi), Eskişehir 3-5 Ekim 2003 ve 1-2 Ekim 2004, Birinci Baskı, Mayıs 2007 Ankara, s. 453-504.
- ÖZKAYA-FERENDECİ, Hamide Özden: Alman Hukukunda Tüketici İflâsı ve Bakiye Borçtan Kurtulma İmkânı, MÜHF-HAD, C. 14, S: 1-2, s. 57-83 (kısaltma: Tüketici İflâsı ve Bakiye Borçtan Kurtulma).
- ÖZKAYA-FERENDECİ, Hamide Özden: Alman Hukukunda Ödeme Güçlüğü İçindeki Şirketlerin Yapılandırılmasına İlişkin Düzenlemeler, Doç. Dr. Mehmet Somer'e Armağan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 2006, s. 649-660 (kısaltma: Ödeme Güçlüğü).
- ÖZKAYA-FERENDECİ, Hamide Özden: İflâs Hukukunda Takas, Beta, 2013 (kısaltma: Takas).
- ÖZTEK, Selçuk / BUDAK, Ali Cem / TUNÇ YÜCEL, Müjgân / KALE, Serdar / YEŞİLOVA, Bilgehan: Yeni Konkordato Hukuku, 7101 sayılı Kanunla Değişik İcra ve İflâs Kanunu m. 285-309 Şerhi, Ankara 2018.
- PAULUS, Christoph G.: Insolvenzrecht, Verlag C.H Beck, München 2009 (kısaltma: Insolvenzrecht).
- PEKCANITEZ, Hakan / ERDÖNMEZ, Güray: 7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, İstanbul 2018.
- POSTACIOĞLU, İlhan E.: İflâs Hukuku İlkeleri, C: I. İflâs, İstanbul 1978.

- REİSCHL, Klaus: Insolvenzrecht, 3. neu bearbeitete Auflage, C. F. Müller, Heidelberg-München-Landsberg-Frechen-Hamburg, 2014.
- REUL, Adolf / HECKSCHEN, Heribert / WIENBERG, Rüdiger: Insolvenzrecht in der Gestaltungspraxis, Immobilien-, Erb- und Familienrecht, Verlag C. H. Beck, München 2012.
- RUMPF, Christian: Die Insolvenz des Verbrauchers in Deutschland, DÜHFD, Özel Sayı, C. 16, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'e Armağan, C. III, 2014, s. 2363-2387.
- RÜZGARESEN, Cumhur: İflâs Sebepleri, Adalet Yayınevi, Ankara 2011.
- SCHILKEN, Eberhard: Probleme des Insolvenzeröffnungsverfahrens bei Massearmut, Eberhard Schilken, Nevhis Deren-Yıldırım, Kâmil Yıldırım (Hrsg.), Zivilverfahrensrechtliche Probleme des 21. Jahrhunderts-aus der Vortragsreihe "Vorträge auf zwei Kontinenten"-, Rechtswissenschaft im Gardez!, Band 23, Gardez! Verlag, Remscheid 2006, s. 124-138.
- SCHOCH, Hans: Die juristische Natur der Pfändung und der Vermögensbeschlagnahme im Konkurs, Diss., Zürich, 1940.
- SPÜHLER, Karl / DOLGE, Annette: Schuldbetreibungs- und Konkursrecht II, 5. überarbeitete und ergänzte Auflage, Schulthess 2011.
- STALLMAN, Christian: Einführung in das neue Insolvenzrecht (Yeni (Alman) Aciz Hukukuna Giriş (Çev. Yard. Doç. Dr. Erdal Tercan), AÜHD, Y. 1996, C. 45, s. 413-426 (kısaltma: Stallman / Tercan, Alman Aciz Hukuku).
- TAŞ KORKMAZ, Hülya: İflâs Masası, Yetkin, Ankara 2010.
- UMAR, Bilge: İcra ve İflâs Hukukunun Tarihi Gelişmesi ve Genel Teorisi, İstiklal Matbaası, İzmir 1973.
- ÜSTÜNDAĞ, Saim: İflâs Hukuku, Yaylacık Matbaacılık, 8. Bası, İstanbul 2009.
- WELLENSIEK, Jobst: Übertragende Sanierung, Neue Zeitschrift für Insolvenz- und Sanierung (NZI), Heft 5, 2002, s. 233-239.

M. Kâmil YILDIRIM / Yakup ORUÇ

YILDIRIM, M. Kâmil / DEREN-YILDIRIM, Nevhis: İcra ve İflâs Hukuku, Beta, 7. Baskı, İstanbul 2016.

YILMAZ, Ejder: İflâs İdaresi, Sevinç Matbaası, Ankara 1976 (kısaltma: İflâs İdaresi).

YILMAZ, Ejder: Dünden Bugüne İcra ve İflâs Kanunumuz, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (Cumhuriyetimize 80. Yıl Armağanı), C. 11, S. 3-4, Y. 2003, s. 9-45 (kısaltma: Dünden Bugüne İcra ve İflâs Kanunumuz).